

TOIMINNALLISET KESÄPÄIVÄT

Ohjattuja toimintapäiviä 6–9-vuotiaille lapsille Vantaan NMKY:ssä

Rosa Jantunen

Opinnäytetyö, syksy 2012

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Diak Etelä, Järvenpää

Sosiaalialan koulutusohjelma

Diakonisen sosiaalityön suuntautumisvaihtoehto

Sosionomi (AMK) + Diakonin virkakelpoisuus + lastentarhanopettajan kelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Jantunen, Rosa. Toiminnalliset kesäpäivät. Ohjattuja toimintapäiviä 6–9-vuotiaille lapsille Vantaan NMKY:ssä. Järvenpää, syksy 2012, 84 s., 6 liitettä.

Diakonia-ammattikorkeakoulu. Diak Etelä, Järvenpää. Sosiaalialan koulutusohjelma, diakonisen sosiaalityön suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK) + diakonin virkakelpoisuus + lastentarhanopettajan kelpoisuus.

Opinnäytetyöni sisältää toimintapäivät sekä raportin opinnäytetyöprosessista ja arvioinnista. Produktiomuotoisen opinnäytetyöni tavoite oli suunnitella ja järjestää viisi erilaista elämyksellistä toimintapäivää 6–9-vuotiaille lapsille, jotka toteutettiin kesällä Vantaan Nuorten Miesten Kristillisen yhdistyksen (Vantaan NMKY) Rajakylän ja Rekolan päiväleirillä. Toimintapäivien kehittämisprosessiin kuuluu toimintapäivien suunnittelu, ennakoivaltuvalmistelut, mainonta sekä turvallisuussuunnitelman ja infokirjeen laatiminen. Produktioon sisältyy myös toimintapäivien arviointi ja palautteen kerääminen lapsilta, ohjaajakollegoilta sekä lasten vanhemmilta.

Yhteistyö Vantaan NMKY:n kanssa lähti liikkeelle syksyllä 2011. Prosessi huijpentui kesään 2012, jolloin toimintapäivät toteutettiin. Lopputuotoksena syntyi viisi erilaista toimintapäivää: luontoretkipäivä, urheilu- ja pelipäivä, kulttuuripäivä, eläinpäivä ja intiaanipäivä. Päiviin kuului erilaista teemaan sopivaa ohjelmaa ja tekemistä sekä yleensä vierailu johonkin retkikohteeseen. Joinakin päivinä pidettiin myös pienimuotoinen hartaus.

Jokaisen toimintapäivän lopuksi keräsin lapsilta palautetta naamakorttien avulla. Päiväleirien ohjaajilta keräsin suullisesti palautetta toimintapäivien jälkeen ja Rajakylän päiväleirin lasten vanhemmille puolestaan lähetin sähköisen palautekyselyn. Pääosin palaute sekä lapsilta, ohjaajilta ja vanhemmilta oli positiivista ja kertoi toimintapäivien onnistumisesta. Lapset pitivät päiväistä, ohjaajat olivat tyytyväisiä päiväien sisältöihin ja olivat mielissään, kun toimintapäivät toteutettiin osana päiväleirejä, jolloin ne toivat monipuolisuutta päiväleirien ohjelmaan. Vanhemmat olivat tyytyväisiä monipuoliseen ohjelmaan ja retkien runsauteen. Palautekyselyyn vastanneista 20 vanhemmasta 19 vanhempaa piti Rajakylän päiväleiriä ja siihen sisältyneitä toimintapäiviä onnistuneena kokonaisuutena.

Avainsanat: lasten kehitys, ohjaus, elämyspedagogiikka, kristillinen kasvatus, produktio, toimintapäivä, toiminnallinen opinnäytetyö

ABSTRACT

Jantunen, Rosa. Functional summer days for 6–9-year-old children at Vantaa YMCA, 84 p., 6 appendices. Language: Finnish. Järvenpää, Autumn 2012.

Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services, Option in Diaconal Social Work, Social Services and Education. Degree: Bachelor of Social Services.

My thesis includes the production of the functional days, as well as the report on the thesis process and the evaluation. The goal of this production based thesis was to plan and carry out five different types of experiential functional days for 6–9-year-old children, which were implemented in Vantaa YMCA's day-camp in summer in Rajakylä and Rekola. The process of making the thesis included days of activity planning, advance preparation, advertising and the creation of the safety plan and the info letter. The production included also the evaluation of the functional days and the collection of feedback from the children, instructors as well as from the parents.

The cooperation with the YMCA Vantaa started in the autumn 2011. The whole process culminated in the summer 2012, when the functional days were put into practice. As a result, there were five different kinds of functional days: a nature trip-day, sports and games-day, a culture-day, an animal-day and an Indian day. The days contained various different programs suitable for each theme, and usually also a visit to a certain trip destination. In addition, some days included a small-scaled religious devotional ceremony.

At the end of the functional days, feedback was collected from the children by expression cards. The instructors of the day camps were asked for oral feedback. Also the parents of the children at Rajakylä's camp were sent an electronic feedback form. The feedback from the children, instructors and parents was mostly positive, showing the success of the functional days. The children enjoyed the activities, the instructors were happy about the content and were delighted that the functional days were carried out as a part of the day camps, bringing versatility into the program of the camps. The parents were satisfied with the versatility as well as the large quantity of the trips. 19 out of the 20 parents who filled in the feedback form told that the Rajakylä's day camp and its functional days was a success as a whole.

Keywords: Child's development, guidance, experience pedagogy, Christian education, production, functional day, functional thesis

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 OPINNÄYTETYÖN TAUSTA JA TAVOITTEET	8
2.1 Työyhteisönä Vantaan NMKY	8
2.2 Produktion tavoitteet.....	9
2.3 Asiakasryhmä ja toimintaympäristö	10
3 LAPSEN KEHITYS KOULUIÄN KYNNYKSELLÄ JA ENSIMMÄISINÄ KOULUVUOSINA	12
3.1 Kognitiivinen kehitys	12
3.2 Fyysinen kehitys	14
3.3 Sosiaalinen kehitys.....	14
3.4 Lapsen leikki ja leikin kehitys.....	16
4 LAPSEN KRISTILLISEN KASVATUKSEN TUKEMINEN	18
4.1 Kristillinen kasvatus	18
4.2 Kristillisen kasvatuksen kuusi ulottuvuutta.....	19
4.3 Kristillisen kasvatuksen toteuttaminen.....	20
4.4 Kristillinen kasvatus Vantaan NMKY:llä.....	22
5 OHJAAMISEN TAIDOT	24
5.1 Ohjaustilanne	24
5.2 Hyvän ohjaajan tunnusmerkkejä	26
6 ELÄMYSPEDAGOGIIKKA	29
6.1 Sosiaalipedagogiikasta elämyspedagogiikkaan	29
6.2 Kurt Hahn ja elämyspedagogiikka	30
6.3 Ohjaajan rooli elämyspedagogisessa toiminnassa	31
7 TOIMINTAPÄIVIÄ EDELTÄVÄ KEHITTÄMISPROSESSI.....	33
7.1 Ajatuksena toimintapäivät.....	33
7.2 Toimintapäivien suunnittelu	34
7.3 Muutoksia toimintapäivien toteutukseen ja toteutusympäristöön	35
7.4 Mainonta ja toimintapäiviin ilmoittautuminen	36
7.5 Ennakkovalmistelut toimintapäiviä varten	37
8 TOIMINTAPÄIVIEN TOTEUTUS	39
8.1 Urheilu- ja pelipäivä	39

8.2 Kulttuuripäivä.....	40
8.3 Eläinpäivä.....	42
8.4 Luontoretkipäivä	43
8.5 Intiaanipäivä	44
9 PALAUTE JA PALAUTTEEN ANALYSOINTI	46
9.1 Palautteen kerääminen.....	46
9.2 Lapsilta saatu palaute.....	47
9.3 Ohjaajilta saatu palaute	50
9.4 Vanhemmilta saatu palaute	51
10 POHDINTA	54
10.1 Ajatuksia kehittämisprosessista.....	54
10.2 Ajatuksia toimintapäivistä	57
10.3 Oma kehittyminen ja toiminta	60
LÄHTEET	64
LIITE 1: MAINOS	68
LIITE 2: INFOKIRJE VANHEMMILLE	69
LIITE 3: TURVALLISUUSSUUNNITELMA.....	72
LIITE 4: LUPALAPPU KULTTUURIPÄIVÄÄN.....	82
LIITE 5: LUPALAPPU ELÄINPÄIVÄÄN	83
LIITE 6: LUPALAPPU LUONTOTERKIPÄIVÄÄN	84

1 JOHDANTO

Suomen laissa ei ole erikseen määrittelyä sille, milloin on turvallista jättää lapsi yksin kotiin. Englannissa toimiva National Society for the Prevention of Cruelty to Children (NSPCC) on sitä mieltä, että alle 12-vuotias lapsi on liian nuori jäämään kotiin yksin, oli tilanne mikä hyvänsä. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto i.a.) Lasten pitkät kesälomat aiheuttavat monille perheille ongelmia koululaisten hoidon järjestämiseksi. Ala-asteikäisten lasten katsotaan olevan liian pieniä jäämään kotiin pitkän päivän ajaksi. Monet vanhemmat turvautuvat leireihin, isovanhempiin tai erilaisiin kesäkerhoihin. Tilanne on helpompi niillä vanhemmillä, joilla molemmilla on täydet kesälomat. (Meidanperhe i.a.)

Ensimmäisen kerran tutustuin Vantaan NMKY:hyn järjestönä vuonna 2004 kesällä, kun olin ohjaajana Vantaan NMKY:n isä-lapsi leirillä. Siitä saakka olen ollut satunnaisesti Vantaan NMKY:n toiminnassa mukana erilaisissa työtehtävissä. Opinnäytetyöyhteistyö tuntui luonteeltaan järjestön kanssa, jonka tunnen ja jonka kanssa minulla on yhteistä kokemusta aikaisemmilta vuosilta.

Minusta on aina ollut kiinnostavaa ja mielekästä suunnitella sekä ohjata toimintaa erilaisille ryhmille. Ryhmän ohjaajana voin tuoda ihmisille käytettäviksi suunnittelemani kokonaisuudet ja nähdä, kuinka ihmiset nauttivat saadessaan liikkua, toimia, tehdä ja eläytyä ohjattuun suoritukseen. Olen heti opiskelujeni alkuvaiheesta saakka ollut sitä mieltä, että haluan tehdä toiminnallisen opinnäytetyön. Työn etenemisen ja valmistumisen kannalta on tärkeää, että työ tuntuu alusta asti omalta ja sitä on kiinnostava, innostava, motivoiva ja mukava tehdä. Vantaan NMKY:ltä sain tilaisuuden toteuttaa toiminnallisen kokonaisuuden. Pääsin ohjaamaan omaa suunniteltua toimintaa ja iloita eri vaiheista ja työn tekemisestä.

Opinnäytetyöni on luonteeltaan työelämälähtöinen toiminnallinen opinnäytetyö. Toiminnallisen opinnäytetyön voi toteuttaa monella eri tavalla. Se voi olla esimerkiksi perehdyttämisopas, ohjeistus, portfolio, tapahtuma tai kansio. Toiminnalliseen opinnäytetyöhön liittyy käytännön toimintaa työyhteisössä ja toiminta-

osuuden toteuttaminen ja siihen vaadittavat oheistyöt. (Vilkka & Airaksinen 2003, 9.) Opinnäytetyössäni toiminnallinen osuus muodostui toimintapäivistä.

Opinnäytetyöni toteutettiin produktiona ja koostui viidestä eri toimintapäivästä kesäkuun kahtena ensimmäisenä viikkona 6–9-vuotiaille esikoulun ja ala-asteen oppilaille. Toimintapäivät olivat sisällöltään ja teemoiltaan erilaisia kokonaisuuksia. Työni tavoitteena oli luoda toimintapäivistä elämyksellisyyttä tukevia päiviä, joihin lapsi voi osallistua kesällä vanhempien ollessa vielä töissä.

Opinnäytetyöni koostuu kahdesta osasta: toimintapäivistä, jotka ovat työn toiminnallinen osuus eli produktio sekä opinnäytetyöraportista, joka sisältää produktion selostuksen ja arvioinnin. Toimintapäiviä edeltäneeseen vaiheeseen kuului toiminnan suunnittelu, mainonta, ennakkovalmistelut ja turvallisuussuunnitelman sekä infokirjeen laatiminen. Toimin itse ohjaajana toimintapäivissä ja vastasin näiden päivien sisällöstä ja ohjaamisesta.

2 OPINNÄYTETYÖN TAUSTA JA TAVOITTEET

Opinnäytetyöni tavoitteena ja tarkoituksena oli suunnitella ja ohjata viisi erilaista ja elämyksellistä toimintapäivää. Yhteistyökumppanina toimi Vantaan Nuorten Miesten Kristillinen yhdistys (Vantaan NMKY), jonka toimintaan päivät suunniteltiin. Toimintapäivien tuli noudattaa Vantaan NMKY:n linjausta ihmisen ruumiin, sielun ja hengen kokonaisvaltaisesta hoitamisesta. Tavoitteena oli toimintapäivien kautta tukea näitä kaikkia elementtejä.

2.1 Työyhteisönä Vantaan NMKY

Vantaan NMKY on Itä-Vantaalla toimiva kristillinen yhdistys, joka toimii Suomen NMKY:n paikallisyhdistyksenä. NMKY on kansainvälinen kristillis-ekumeeninen liike, jonka toiminnassa on mukana 48 miljoonaa ihmistä. NMKY-liike on lähtenyt Englannissa noin 160 vuotta sitten. Tällä hetkellä se tunnetaan maailman suurimpana ei-poliittisena nuorisoliikkeenä. NMKY:n toiminta on rakentunut niin sanotun ”kolmio-periaatteen” mukaan, jossa fyysinen, henkinen ja hengellinen kasvu nähdään kaikki tärkeinä osina ihmisen kehityksen kannalta. (Suomen NMKY i.a.)

Suomessa NMKY:hyn kuuluu kaksi kansallista liittoa sekä joukko paikallisyhdistyksiä. Suomen NMKY:n liitto ry vastaa nuorisojärjestönä toimimisesta liittotasolla ja Suomen NMKY urheiluliitto puolestaan toimii liikuntajärjestönä. Paikallisyhdistyksiä Suomen NMKY:llä on yhteensä 71 ympäri Suomea. Suomen NMKY:n eri toimintamuotoja ovat nuorten parissa tehtävä työ, partio, hengellinen, henkinen ja sosiaalinen toiminta, kansainvälisyyskasvatus, kehitysyhteistyö sekä urheilu- ja liikuntakasvatus. (Suomen NMKY i.a.) NMKY-liikkeen tunnuslauseena pidetään Johanneksen evankeliumin luvusta 17 tuttua lainausta: ”että he kaikki olisivat yhtä”. Tämän lauseen pohjalta NMKY:n tavoite on saattaa yhteen nuoria, jotka haluavat tunnustaa Jeesuksen Kristuksen Jumalakseen Raamatun mukaisesti ja seurata häntä uskossa ja elämässä. (Vantaa NMKY i.a.)

Vantaan NMKY paikallisyhdistyksenä tarjoaa Itä-Vantaan alueella paljon monipuolista toimintaa lapsille, perheille ja nuorille. Erilaisia toimintamuotoja ovat muun muassa leirit, kerhot, iltapäiväkerhotoiminta, isälapsi-toiminta, perheliikunta sekä erilaiset liikuntakerhot. Vantaan NMKY:n toimisto sijaitsee Hakunilan seurakunnan kirkolla. Yhteistyössä Hakunilan seurakunnan kanssa järjestetään kesäisin muun muassa rippileirejä. (Marja-Riitta Typpi, henkilökohtainen tiedonanto 30.8.2011.)

2.2 Produktion tavoitteet

Toimintapäivien tarkoituksena oli tarjota turvallista, Vantaan NMKY:n kolmioperiaatteeseen nojautuvaa, ohjattua toimintaa kesällä lapsille, joiden vanhemmat ovat päivisin töissä, ja näin ollen helpottaa koko perheen arkea. Päiväkotikäiset lapset, joilla on päivähoitopaikka, saavat viettää kesän päiväkodissa. Heidän vanhemmilleen ei tule samanlaisia ongelmia lasten yksinjäädämisestä ja töiden yhteensovittamisesta kuin pienten alakoululaisten oppilaiden vanhemmilla. Koululaisten pitkät kesälomat johtavat siihen, että monet vanhemmat joutuvat miettimään erilaisia hoitopaikkoja tai järjestelyjä ala-asteikäisille lapsilleen. Harva vanhempi pystyy pitämään kesällä yhtä pitkää kesälomaa, kuin mitä koulujen kesälomat kestävät.

Toimintapäivistä oli tarkoitus luoda yksinkertaisia, kohtuullisin resurssein toteutettavia päiviä, joiden järjestäminen myöhemminkin olisi helppoa. Tavoitteena oli myös pitää lapsikohtainen hinta tarpeeksi matalana, jotta mahdollisimman monella lapsella olisi mahdollisuus osallistua. Koska toimintapäivät olivat osa isompaa kokonaisuutta, pyrittiin niistä saamaan toimivia kokonaisuuksia. Toiminnan tarkoitus oli tukea päiväleirejä ja olla antamassa niihin monipuolisuutta ja uudenlaista elämyksellistä toimintaa. Tarkoituksena oli luoda päiväleiriin jotakin uutta, tuoda esille uusia toimivia retkikohteita ja antaa ohjaajille ideoita ja uusia kokonaisuuksia päiväleiriin, joita he voisivat myöhemminkin käyttää.

Opinnäytetyö oli tarpeellinen, koska kohdeorganisaatio sai valmiin mallin ja työkalun, jonka nojalla toteuttaa ennalta suunniteltuja toimintapäiviä jatkossakin.

Ajatuksena oli luoda toimintapäivistä kokonaisuuksia, joita pystyy toteuttamaan erilaisissa ympäristöissä ja konteksteissa joko omina kokonaisuuksina tai osana isompaa kokonaisuutta, kuten leiriä, kerhoa tai muuta toimintaa. Tavoitteena oli saada havainnoinnin ja palautteen kautta tietoa toiminnan onnistumisesta ja mahdollisista kehittämisajatuksista.

Elämyspedagoginen toiminta oli yksi lähtökohta toimintapäiville sekä samalla myös yksi opinnäytetyön teoreettisen tarkastelun kohde. Elämyspedagogiikka pitää sisällään maltillisia seikkailun elementtejä, eikä sen takia vaadi haasteellisia tai isoja toimintoja. Ajatuksena oli suunnitella toimintapäivät sellaisiksi, että ne voivat antaa lapsille tarvittavia välineitä ja tilanteita elämysten syntymiseen. Suunnittelemani toimintapäivät toteutettiin erilaisissa ympäristöissä ja ne koostuivat erilaisista toiminnoista. Tämän näin tärkeäksi, jotta mahdollisimman moni osallistuja voisi kokea toiminnan elämyksenä ja saisi toimintapäivästä irti kokemuksia ja positiivisia tunteita. Omana tavoitteenani oli saada lisää kokemusta toiminnallisen kokonaisuuden suunnittelusta ja toteutuksesta mahdollisimman isolle lapsiryhmälle sekä varmuutta omaan ohjaamiseen.

2.3 Asiakasryhmä ja toimintaympäristö

Kohderyhmäksi toimintapäiville valittiin 6–9-vuotiaat lapset, jotka ovat juuri siirtymässä kouluun tai ovat juuri jättäneet ensimmäisen tai toisen luokan. Esikoululaiset eli juuri kouluun menevät 6–7-vuotiaat lapset halusin ottaa toimintaan mukaan, jotta he pääsisivät tutustumaan koululaisiin ja mahdollisesti saamaan ystäviä näistä, jotta koulun aloittaminen voisi tuntua vähän helpommalta. Omas- ta kokemuksesta ja havainnoinnista päätellen monet esikoululaiset, kouluun siirtyvät lapset, voivat kokea turhauttavana viettää kesää päiväkodissa. Esikoululaiset ovat saaneet jo kevätjuhlassa todistuksen ja ovat suuntaamassa koulua kohti. Monien mielestä voi tuntua valitettavalta palata vielä kesäksi päiväkotiin, kun koulumaailma odottaa jo nurkan takana. Kesä on esikoululaisille siirtymäaika päiväkodista kouluun. Toivoin toimintapäivien tukevan esikoululaisen siirtymää kouluun ja antavat rohkeutta ja itseluottamusta kohdata uusia ihmisiä, tilanteita ja paikkoja.

Kesäkuussa järjestettäviin toimintapäiviin Rajakylässä osallistui lopulta 35 lasta. Rajakylässä suurin osa lapsista, 21 lasta, oli ensimmäisen luokan päättäneitä 7–8-vuotiaita lapsia. Tämän lisäksi Rajakylässä toimintapäiviin osallistui 10 lasta, jotka olivat toisen luokan päättäneitä 8–9-vuotiaita. Koska paikkoja oli auki vielä nuorempien lasten ilmoittautumisten jälkeen, otettiin leirille mukaan myös iältään vanhempia lapsia, joita loput lapsista edustivat.

Rekolassa toimintapäiviin osallistui kaiken kaikkiaan 63 lasta siten, että he jakautuivat kahteen eri toimintapäivään. Lapsista 41 oli 7–8-vuotiaita ensimmäisen luokan päättäneitä. Lapsista 14 oli toisen luokan päättäneitä 8–9-vuotiaita. Yksi osallistunut lapsi oli 6-vuotias ensimmäiselle luokalle menevä esikoululainen. Samoin kuin Rajakylässä, myös Rekolassa loput lapsista olivat iältään vanhempia. Toimintaympäristönä toimintapäivien aikana olivat Rajakylän koulun ja Rekolan kirkon tilat Itä-Vantaalla. Toimintapäivien aikana retkeilimme paljon ja vierailimme monissa paikoissa.

3 LAPSEN KEHITYS KOULUIÄN KYNNYKSELLÄ JA ENSIMMÄISINÄ KOU- LUVUOSINA

Kehitys tarkoittaa muutosta, joka alkaa hedelmöitymisestä ja jatkuu koko ihmisen eliniän ajan. Ihminen kehittyy elämänsä aikana monin eri tavoin; biologisesti, sosiaalisesti, emotionaalisesti ja kognitiivisesti. (Keenan & Evans 2009, 4.) Yleensä lapset aloittavat koulun kuusi–tai seitsemänvuotiaina. Kahdeksanvuotiaina he ovat juuri siirtymässä tai siirtyneet toiselle luokalle. Tämän ikäisten lasten fyysiset, sosiaaliset ja kognitiiviset taidot eroavat hyvinkin paljon toisistaan. (Jarasto & Sinervo 1998, 28–29.) Koulun aloittaminen ja sen käyminen edellyttävät lapselta fyysistä kehitystä, keskittymiskykyä, itsenäisyyttä, sosiaalista kehitystä ja kognitiivisia taitoja (Dunderfelt 1998, 85).

Lapsen siirtyminen koulumaailmaan on aina suuri muutos niin lapsen, kuin vanhemman elämässä (Ahonen, Lamminmäki, Närhi & Räsänen 2003, 168). Suomessa lasten koulunaloittamisikä on yksi myöhäisimmistä ikävaiheista Euroopassa. Ikä, jota yhteiskunnassa pidetään oikeana koulun aloittamisen kannalta, saattaa vaihdella hyvinkin paljon eri maiden kesken. Yhteiskunta on osana vaikuttamassa lapsen kehityksen kulkuun määrittämällä koulunkäynnille tietyn iän ja kehitystehtävävaatimukset. Lasta ympäröivä maailma ja konteksti vaikuttavat väistämättä siihen, milloin lapsen ajatellaan olevan kykenevä koulun aloittamiseen. (Ruoppila 2003, 158.) Lapsen siirtymävaihetta kouluun kutsutaan lapsuuden keskivaiheeksi. Tämä vaihe kestää kuusivuotiaan lapsen iästä nuoruusiän kynnykselle. (Ahonen ym. 2003, 168.)

3.1 Kognitiivinen kehitys

Ensimmäisien kouluvuosien aikana lapsen tietoisuus on edelleen täynnä kuvia ja tunnelmia. Pikkuhiljaa lapsi alkaa ajatella yhä käsitteellisemmin, ja hänelle syntyy ns. ”ajatuksellisempi” ajattelu. (Dunderfelt 1998, 86.) Ensimmäisien kouluvuosien aikana lapsen ajattelu on pitkälti samanlaista kuin ennen koulun aloittamista, ja ajattelussa olennaista on yhä minäkeskeisyys. Pikkuhiljaa lapsi alkaa

kyetä ottamaan yhä enemmän muita ihmisiä huomioon ja hän siirtyy ajattelussa kohti kypsempää vaihetta. (Jarasto & Sinervo 1998, 35.)

Kouluikäisenä lapsi alkaa ymmärtää käsitystä omasta persoonastaan suhteessa muihin ihmisiin. (Autio & Kaski 2005, 28). Lapsi oppii lukemaan ja kirjoittamaan. Näissä taidoissa tarvitaan jo analyyttisiä ajatustoimintoja ajatusten kehittelyyn ja eri asioiden yhdistämiseen. (Luukkonen 1997, 36.)

Aikamme kuuluisin sveitsiläinen lasten psykologisen kehityksen tutkija Jean Piaget (s.1896) jaottelee lapsen ajattelun kehittymisen sensomotoriseen, esikäsitteelliseen, konkreettisten operaatioiden ja muodollisten operaatioiden vaiheeseen (Beard 1971, 23–29). Koulun aloittamisen ja koulun ensimmäisten luokkien aikaan lapsen ajattelun kehittyminen jatkuu konkreettisten operaatioiden vaiheena. Tässä vaiheessa lapsi alkaa muodostaa ajatuksissaan luokkia ja sarjoja, ja fyysiset toiminnat ruvetaan oppimaan osaksi henkisiä toimintoja eli operaatioita. Tässä ajattelun vaiheessa lapsen minäkeskeisyys pikku hiljaa väistyy, ja tilalle tulee toiset lapset ja leikit sekä pelit heidän kanssaan. Lapsi alkaa ottaa muita lapsia huomioon ja ajatella asioita muidenkin näkökulmasta. Geometristen käsitteiden, kuten pituuden, alan ja kulmien mittaaminen alkaa sujua. Tässä vaiheessa haasteeksi lapselle muodostuu sanallisten ongelmien ratkaisu ja tyytyminen valmiiseen materiaaliin uusien mallien kuvittelun sijaan. (Beard 1971, 96–97; Beilin 2002, 121–123.)

Lapsen pärjääminen koulussa edellyttää vahvaa äidinkielen osaamista. Koulussa opetus on pääosin puhuttua ja kirjoitettua kieltä, ja opettaja ja oppilas ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa keskenään. (Ruoppila 2003, 160.) Kouluikäinen lapsi joutuu myös kehittymään yhä enemmän tarkkaavaisuuden alueella. Opetus luokassa vaatii lapselta jatkuvaa tarkkaavaisuutta ja seuraamista pitkiäkin aikoja. Tarkkaavaisuus on lapsen kykyä pystyä itse valitsemaan ja ohjaamaan huomio keskeisiin asioihin sekä toimimaan määrättyllä tavalla uusissakin tilanteissa. (Ahonen ym. 2003, 173.)

Kouluiän alkaessa lapsen aivoissa alkaa tapahtua kehitystä. Koulunkäynnin kannalta keskeistä lapsen aivojen kehittymisen kannalta on aivojen takaosien

assosiaatioalueiden ja etuosien kehittyminen. Lapsen kyky oman toiminnan säätelyyn ja suunnitteluun on pitkälti aivojen etuosien kypsymisen ansiota. Ta-kaosien assosiaatioalueet puolestaan auttavat lasta eri aistikanavilta tulevien tietojen yhdistämiseen. Yhdessä toimiessaan aivojen osat auttavat lasta her-mostollisessa säätelyssä ja toimintojen suunnittelussa. Aivojen kypsyneistä etu-osista johtuen kouluikäinen lapsi on kykenevä säätelemään puheen toimintaa ja kehittymään metakognitiivisesti eli tietoisuudesta omiin kognitiivisiin taitoihin, kuten muistamiseen. (Ahonen ym. 2003, 169.)

3.2 Fyysinen kehitys

Ensimmäisten kouluvuosien aikana lapsen fyysinen kehitys on nopeaa. Oma keho voi tuntua vieraalta ja sitä voi olla jopa vaikea hallita. Lapsi kasvaa niin pituutta kuin leveyttäkin. (Jarasto & Sinervo 1998, 29.) Kouluikäinen lapsi kasvaa noin 5-8 cm vuodessa. Lapsen lihasvoima lisääntyy, ja ensimmäiset rauta-hampaat tekevät tuloaan maitohampaiden tilalle. (Ahonen ym. 2003, 168.) Kouluikäiseltä lapselta vaaditaan paljon uusia motoristisia taitoja. Uutena haasteena koululaiset joutuvat harjoittamaan hienomotoriikkaa erityisesti laskemisessa ja kirjoittamisessa. (Ahonen ym. 2003, 172; Linnilä 2011, 57.)

Esikoulu- ja kouluikäinen lapsi pystyy jo oppimaan vaikeita liikkeitä, kuten pyö-räilyä, luistelua ja hyppynarulla hyppimistä. Lapsi kykenee tekemään monia toimintoja yhtä aikaa, vaihtamaan suuntaa ja kiihdyttämään sekä hidastamaan vauhtia. Kouluikäisenä lapsen tulisi päästä tutustumaan erilaisiin lajeihin, sekä päästä liikkumaan itsensä ja liikkumisen ilon vuoksi. Ohjaajan tärkeä tehtävä on auttaa lasta kokemaan itsensä pystyväksi ja osaavaksi, ja antaa lapselle mah-dollisuus kokea onnistumisen iloja. (Autio & Kaski 2005, 28–30.)

3.3 Sosiaalinen kehitys

Lapsen sosiaalisessa kehityksessä keskeistä on vuorovaikutus muiden ihmisten kanssa ja vuorovaikutuksesta saadut kokemukset. Ihmisten kesken opitaan riit-telemään, sopimaan, alistumaan, hyväksymään, jakamaan hylkäämään ja pitä-

mään puolensa. Lapsen sosiaaliset taidot jäävät väistämättä niukaksi, ellei hän pääse tekemisiin muiden lasten kanssa. Ryhmät, joissa on eri-ikäisiä lapsia, tarjoavat lapselle luonnollisen oppimisympäristön, jossa lapsi pääsee oppimaan ja näkemään muilta lapsilta. Tällöin lapsi on ryhmän sisällä sekä oppimisen antaja, että saaja (Zimmer 2001, 26–28.)

Kouluiässä lapsen kehitykseen kuuluu lisääntyvä kontaktinotto ikätovereihin (Keenan & Evans 2009, 277). Ystävien kanssa toimiessa lapsi oppii tärkeitä yhteistyötaitoja, neuvottelutaitoja, sekä kehittämään vuorovaikutuksellista herkkyyttä. Ystävyysuhteet ja niiden kautta oppiminen vaikuttavat myös lapsen kognitiiviseen kehitykseen. Ystävien lisäksi sisarusuhteet ovat tärkeitä lapsen sosiaalisen kehittymisen kannalta. Sisarusten kanssa opitaan sosiaalisia sääntöjä, toisten tarpeita, mutta myös omien tarpeiden ja puolen pitämistä. (Luukkonen 1997, 34.) Lapselle koulu ja toveripiiri harrastuksineen ovat tässä ikävaiheessa todella tärkeitä ja ihmissuhteet vaikuttavat lapsen persoonallisuuden muovautumiseen (Abrahamsson & Tolonen 1997, 231; Dunderfelt 1998, 247).

Sosiaalinen kehitys luo pohjan lapsen moraalin kehitykselle. Moraalin kehittyminen edellyttää aina ihmissuhteita ja vuorovaikutusta. Lapsi ottaa mallia muista ihmisistä ja heidän tavoistaan toimia ja tarkastelee omia valintojaan suhteessa muiden valintoihin. (Luukkonen 1997, 40.) Kouluikäinen lapsi alkaa itsenäistyä nopeasti. Ennen rajattu ympäristö vaihtuu laajaan alueeseen, johon voi kuulua koulun ja kodin lisäksi paljon muita paikkoja, kuten leikkipuisto, ystävien koti tai harrastuspaikat. Lapsi haluaa olla hyväksytyy ystävien seurassa ja alkaa huolehtia omista asioistaan enemmän. (Ahonen ym. 2003, 170.)

Esikoulu- ja kouluiässä lapsi kykenee ymmärtämään monimutkaisempia emootioita, kuten ylpeyttä, syyllisyyttä ja häpeää. Taito haasteellisempien emootioiden ymmärtämiseen vaatii lapselta paljon sosiaalisia tilanteita, joissa lapsi on päässyt seuraamaan sosiaalisia sääntöjä ja näistä poikkeavia tilanteita ja tilanteista aiheutuvaa reagointia. (Korkiakangas 2003, 192.)

3.4 Lapsen leikki ja leikin kehitys

Lapsi voi hyvin kun se leikkii terveenä ja iloisesti ja tutkii ympäröivää maailmaa. Lapsen leikin estäminen merkitsee, kuin estäisi elämisen ilon. (Dolto 2002, 117.) Leikki on yleensä oma-aloitteista ja luovaa toimintaa, jota tulisi tukea. Siinä pääsee kuvittelemaan asioita, ottamaan käyttöön puheen taitoja ja tekemään sekä kokemaan asioita itse. Leikkiessään lapsi käyttää älykkyyttään ja ratkoo ongelmia. Tämän avulla opitaan tärkeitä kykyjä, joita tarvitaan myöhemmin oppimisessa ja työnteossa. Leikeissä lapsi sitoutuu tiettyyn tekemiseen ja oppii myös ottamaan muita lapsia huomioon. (Kinnunen 2003, 67–68.)

6–8-vuotias lapsi on yleensä rauhaton, eikä maltaisi pysyä paikallaan. Tämänikäinen lapsi innostuu herkästi uusista asioista. Hän kyllästyy nopeasti eikä kärsivällisyys riitä tekemään samaa asiaa kovin pitkäksi aikaa. Lapset nauttivat leikkimisestä, liikunnasta ja vauhdikkaasta toiminnasta. (Jarasto & Sinervo 1998, 31.)

Tässä ikävaiheessa lapsi ei leiki enää niin paljon symbolisia leikkejä, mielikuvitukselliset leikkikaverit häviävät, ja tilalle syntyvät teatteri- ja roolileikit. Roolileikeissä lapsen mielikuvitus pääsee valloilleen. Lapsi oppii näkemään maailmaa eri roolien kautta ja tunnustelee eri rooleja eläytyen roolihenkilön tunteisiin. Roolileikkien kautta lapsi oppii ympäröivässä maailmassa vallitsevia pelisääntöjä ja hänen empatiataitonsa kehittyvät. (Beard 1971, 103; Kinnunen 2003, 73.)

Tälle ikävaiheelle ovat tyypillisiä myös erilaiset sääntöleikit. Sääntöleikkejä leikitään yhdessä muiden lasten kanssa, ja niissä on tärkeää sääntöjen noudattaminen. Lapset saattavat olla hyvinkin tunnollisia sääntöjen noudattamisessa ja saattavat suuttua jos joku lapsi ei niitä noudata. Leikeissä jatkuvuus ja tottuneisuus ovat nousseet tärkeiksi elementeiksi. Kouluikänsä tultaessa lapsi alkaa kuitenkin myös ymmärtää, että sääntöjä voidaan muokata ja muuttaa, kunhan kaikille leikkijöille tehdään säännöt selviksi ja niitä noudatetaan yhdessä. (Zimmer 2001, 73.)

Leikin aikana lapsi kadottaa ajantajun, ja leikki ottaa lapsen kokonaan valtaansa. Lapsi voi saada aikaan hienoja kokonaisuuksia ja aikaansaannoksia. Näistä lopputuloksista lapsen olisi tärkeää saada positiivista palautetta aikuisilta. Lapsen tulisi saada leikkiä rauhassa ilman kiireen tuntua, jotta aktiivisuus säilyy ja jatkuu myöhemmällä iällä. Leikin kautta lapsi osaa vanhempanakin tarttua tehtäviin sekä olemaan halukas ottamaan vastaan uutta tietoa. (Kinnunen 2003, 68.)

Leikin aikana lapsi tutustuu ympäröivään maailmaan, uusiin ihmisiin ja samalla myös omaan itseensä. Leikki on osa lapsen maailmaa rikastuttamassa sitä ja tuomassa iloa sekä mielihyvää. Lapsi ei leiki uhkaavassa tilanteessa. Leikkiesseen lapsi kokee olevansa turvassa ja luottavansa ympäristöön ja ihmisiin, eikä lapsi silloin koe pelon tunnetta. (Zimmer 2001, 69.) Leikin kautta lapsi oppii käsittelemään myös arkielämässä tapahtuvia negatiivisia asioita ja tunteita (Autio & Kaski 2005, 42).

4 LAPSEN KRISTILLISEN KASVATUKSEN TUKEMINEN

Kasvatus toteutuu aina vuorovaikutuksessa kasvattajan ja kasvatettavan kesken. Kasvatuksella on myös aina jokin päämäärä, johon se tähtää, sekä arvot joihin se on sitoutunut. Kasvatus pyrkii muutokseen ja tukee kokonaisvaltaisesti kasvatettavan kehitystä. (Muhonen & Tirri 2008, 64–65.)

4.1 Kristillinen kasvatus

Kun kasvattajan päämääränä on kristillisen perinteen opettaminen kasvatettavalle, saa kasvatus osakseen kristillisen tavoitteen ja täten voidaan puhua kristillisestä kasvatuksesta. Kristillinen kasvatus määräytyy aina tietyn kirkkokunnan tunnustuksen mukaan. Kristillistä kasvatusta voidaan pitää uskontokasvatuksena, jolloin sen tavoite, kristilliseen uskoon kasvattaminen, nousee keskeiseksi. Uskonnollisessa kasvatuksessa kasvatus on sidottu tiettyyn uskontokuntaan tai tunnustukseen, kuten kristinuskuon, jolloin kristillinen kasvatus nähdään myös uskonnollisena kasvatuksena. Usko ei voi syntyä kristillisen kasvatuksen kautta, koska usko syntyy itse Jumalasta, mutta kristillinen kasvatus voi tukea ihmisen uskoa, auttaa ihmistä pysymään siinä ja vahvistaa uskoa. (Muhonen & Tirri 2008, 66–67.)

Kristillinen kasvatus pedagogisena eli kasvatuksellisena toimintana tukee ihmisen kasvua ja kehitystä. Kristillinen kasvatus ei ole vain yksittäisten kristillisten oppien tai tapojen opettamista, vaan se on kytköksissä kasvattajan ja kasvatettavan arkeen ja koko elämään. Parhaimmillaan kristillinen kasvatus antaa kasvatettavalle merkityksen elämään ja kantaa tätä läpi vuosien. (Muhonen & Tirri 2008, 81–82.) Kristillisessä kasvatuksessa kasvattaja saattelee kasvatettavaa kasvamaan kristinuskuon tukien ja nojaten. (Räsänen 2008, 287).

Kristillinen kasvatus voidaan liittää kasteopetukseen, joka on annettu seurakuntalaisille. Tämä näkökulma korostaa kristillisen kasvatuksen kohdistumista seurakunnan jäseniin, jolloin päämääränä on seurakuntalaisten uskossa kasvaminen ja siinä pitäytyminen. Kaikki kirkon kristilliseen kasvatustyöhön osallistuvat

seurakuntalaiset eivät kuitenkaan välttämättä ole kastettuja ja kristilliseen kasvatukseen voi ottaa osaa myös muita kuin seurakuntalaisia. Se onko kasvatusta kristillistä, ei riipu osallistujien vakaumuksesta, vaan kasvattajan omista arvoista ja ajatuksista ja siitä, toteutuuko niissä kristinuskon oppi ja sanoma. (Muhonen & Tirri 2008, 67.)

Kristillinen kasvatusta opettaa kasvatettavaa näkemään itsensä kauniina ja arvokkaana yksilönä, joka saa kasvaa Jumalan lapsena. (Riekkinen 2008, 89). Parhaimmillaan kristillinen kasvatusta ulottuu kasvatettavan koko elämään ja luo kasvatettavalle turvallisen pohjan tulevaisuuteen. Kristillinen kasvatusta voi auttaa kasvatettavaa löytämään luottavaisen suhteen Jumalaan, mikä tukee lapsen turvallisuuden tunnetta. (Muhonen & Tirri 2008, 81–82.) Kristillinen kasvatusta tähtää siihen, että kasvatettava löytäisi ja oppisi tuntemaan oman henkilökohtaisen uskonsa, johon kuuluu rakastava ja joka hetkessä mukana kulkeva Jumala. Tämän henkilökohtaisen uskon ja Jumalan varassa kasvatettavan tulisi voida rakentaa omaa elämäänsä. (Riekkinen 2008, 92.)

4.2 Kristillisen kasvatuksen kuusi ulottuvuutta

Kristillistä kasvatuksessa voidaan nähdä kuusi ulottuvuutta, jotka ovat jatkuvasa yhteydessä toisiinsa; opillinen, rituaalinen, kokemuksellinen, eettis-moraalinen, huolenpidollinen ja pedagoginen ulottuvuus. Opillinen ulottuvuus käsittää kristinuskon oppeja ja uskomuksia, sekä näiden eteenpäin kertomista. Raamatunkertomukset ovat keskeisiä oppimisen lähteitä. Kristillisten oppien lisäksi opillinen ulottuvuus pitää tärkeänä lapselle kertomista luottamuksen Jumalasta, joka rakastaa ja välittää. (Muhonen & Tirri 2008, 77–78.)

Rituaalinen ulottuvuus sisältää kaikki ne tavat ja perinteet, jotka kuuluvat kristinuskoon, kuten jumalanpalvelus, rukoileminen ja hengelliset laulut. Kristinuskoon liittyvät rituaalit korostavat seurakuntalaisten kuuluvan yhteen ja opettavat seurakuntalaisille heidän uskoonsa liittyviä tapoja ja elementtejä, sekä näiden perimmäisiä ajatuksia. Kokemuksellinen ulottuvuus puolestaan käsittää kasvatustussuhteen tunneilmapiirin sekä ajatuksen rakastavasta ja läsnä olevasta Juma-

lasta. Kun lapsi saa käsityksen hyvästä Jumalasta, saa hän myös hyvät eväät elämälle. (Muhonen & Tirri 2008, 78–79.)

Eettis-moraalisella ulottuvuudella tarkoitetaan oppia, etiikkaa ja moraalikasvatusta, jota kristillinen kasvatus sisältää. Näistä tärkeimpinä voidaan pitää kultais-ta sääntöä ja rakkauden kaksoiskäskyä. Kristillisen kasvatus on myös arvokasvatusta, jossa lasta opetetaan pitämään huolta lähimmäisistä. Arvokasvatus ei ole pelkästään hyvien arvojen opettelu vaan myös näiden toteuttamista käytännön tasolla. Huolenpidollinen ulottuvuus korostaa kristillisen kasvatuksen kuulumista jokapäiväiseen elämään ja arkeen. Kristillisellä kasvatuksella pyritään luomaan lapselle turvallinen ympäristö ja tarjoamaan lapselle huolenpitoa ja rakkautta. Kasvattajan tulee aina pitää huolta kasvatettavastaan ja pitää yllä positiivisia hetkiä kasvatussuhteen aikana. Kristillinen kasvatus on paljolti osa arkea ja tavallista elämää. (Muhonen & Tirri 2008, 79–80.)

Kristillisen kasvatuksen pedagogisessa ulottuvuudessa korostuu kasvattajan asema. Kasvattaja on aina asiantuntija ja hänen tehtävänä on pitää kiinni kristillisistä arvoista ja tavoitteista. Kasvattajan oma kristillinen vakaumus ei kuitenkaan ole välttämätöntä. Kuten kasvatustoiminnassa yleensä, myös kristillisen kasvatuksen harjoittamisessa tulee kasvattajien miettiä kasvatuksen sisältöllisiä tavoitteita, ratkaisuja ja kasvatustenetelmiä, sekä näiden taustoja. (Muhonen & Tirri 2008, 81.)

4.3 Kristillisen kasvatuksen toteuttaminen

Mattilan (2008, 62) mukaan uskonnolla olisi hyvä olla osansa lapsen elämässä jo varhaisesta iästä saakka, jotta se voisi tuoda lapselle tunteen turvallisuudesta ja toivosta. Kristillisessä kasvatuksessa lapsella tulisi olla mahdollisuus avoimesta ihmetellä ja kysellä asioita ihmisistä, Jumalasta, maailmasta ja ilmiöistä (Räsänen 2008, 297–298). Esikoulu- ja kouluikäisellä lapsella on yleensä jo jonkinlainen suhde Jumalaan, jos hän on saanut aiemmin kristillistä kasvatusta esimerkiksi kotona tai päiväkodissa. 7–8-vuotiaana lapsi ymmärtää Jeesuksen ja Jumalan olemassa olevina henkilöinä, jotka voivat olla tukena ihmisille, ja

varsinkin lapselle itselleen. Rukoillessaan lapsi voi ottaa muita ihmisiä huomioon rukouksissaan, mutta keskeistä lapsen rukouksessa on hän rukouksen kohteena ja rukoilijana. (Kinnunen 2011, 31–32.)

Lapsen kristillistä kasvatusta voi tukea monella eri tapaa niin laulujen, leikkien ja erilaisten toimintojen kuin hiljentymisenkin avulla (Saarinen 1997, 132). Leikki on kristillisessäkin kasvatuksessa hyvä väline saada lapsi kohtaamaan tunteita, sosiaalisia tilanteita, ja se toimii myös väylänä rikkaalle keskustelulle. Leikissä lapsi kehittää monia osaamisalueitaan. Tietyissä iässä erilaiset mielikuvitus- ja roolileikit saavat lapsen innostumaan. Tässä vaiheessa esimerkiksi Raamatun kertomuksista lapsi voi saada hyviä aineksia monipuoliseen roolileikkiin. (Räsänen 2008, 300.)

Seitsemänvuotias lapsi siirtyy seurausmoraalista sääntömoraalisen ajattelun vaiheeseen, ja on tarkka säännöistä ja reilusta pelistä. Tällöin lapsi näkee Jumalassa tuomarin, joka palkitsee ja rankaisee ihmisiä tekojen perusteella. Lapselle tulisi antaa kuva rakastavasta ja anteeksiantavasta Jumalasta ja korostaa sitä, ettei kukaan ihminen ole täydellinen ja kaikki tekevät myös vääriä asioita. (Kinnunen 2001, 32.) Kristillisessä kasvatuksessa kasvattajan tulisi kertoa lapselle myös siitä, kuinka jokainen ihminen on samanarvoinen ja yhtä tärkeä. (Luukkonen 1997, 43).

Kuten muussakin kasvatustoiminnassa, myös kristillisessä kasvatuksessa toiminnalla tulee olla tavoitteet ja päämäärät joihin kasvatuksella tähdätään. Kristillisen kasvatuksen harjoittamisessa kasvattaja voi hyödyntää monipuolisesti erilaisia menetelmiä ja toimintatapoja lasten kanssa sekä käyttää omaa luovuuttaan. Kasvattajan on tärkeää pystyä kohtaamaan erilaiset oppijat ja heidän tarpeensa sekä olla tietoinen tyttöjen ja poikien erilaisista kiinnostusten kohteista, vaikka sukupuoliäroa ei tule nostaa vahvasti esille kristillisessä kasvatuksessa. (Räsänen 2008, 304.)

4.4 Kristillinen kasvatus Vantaan NMKY:llä

Kristillisenä järjestönä NMKY on alun perin syntynyt, jotta kristinuskoa tunnustavat ihmiset voisivat kohdata toisensa. Kristillisyyttä nähdään keskeisenä koko ihmistä tukevana voimavarana, jonka ympärillä ihmistä täydentämässä ovat muut ulottuvuudet. NMKY:llä on ollut paljon osallisuutta kristillisen kasvatuksen toteuttamisen kehittämisessä. NMKY pyrkii olemaan avoin erilaisilla kristillisillä vakaumuksilla ja antaa mahdollisuuden jokaisen oman kristillisen identiteetin löytymiseen ja harjoittamiseen. NMKY:n toimintaan on vapaa osallistumaan kuka tahansa ilman kristillistä vakaumusta. Kasvattajalta edellytetään kuitenkin lojaaliutta ja vastuullisuutta NMKY:n kokonaisajatukseltaan ja valmiutta puolustaa kristillistä toimintaa. (Lund 2004, 115.)

Suomen NMKY maailmanlaajuisena kristillisekumeenisena liikkeenä haluaa olla osallisena tukemassa lasten kristillistä kasvatusta. Suomessa Vantaan NMKY toimii evankelisluterilaisen kirkon piirissä. Vantaan NMKY:n arvoihin ja toimintaan kuuluu olennaisesti myös hengellisyys ja ”sielun hoitaminen.” (Juha-Matti Kivimäki, henkilökohtainen tiedonanto 13.4.2012.)

Kristillinen kasvatus näkyy Vantaan NMKY:llä erityisesti kerhotoiminnassa, leireillä ja ohjaajakoulutuksissa hartaustoimintana. Yhteistyössä Hakunilan seurakunnan kanssa järjestetään rippikouluja. Vantaan NMKY:n toiminnanjohtaja Juha-Matti Kivimäki näkee kristillisen kasvatuksen Vantaan NMKY:llä erillisenä osana muun toiminnan yhteydessä. Hän toivoisi, että kristillinen kasvatus voisi näkyä toiminnassa enemmän ohjaajan kautta kokonaisvaltaisesti. Kristillisen kasvatuksen toteutuminen eri toiminnoissa riippuu hyvin paljon ohjaajasta ja hänen toiminnastaan. Tärkeintä olisi ohjaajan sisäisen uskon eläminen todeksi joka tilanteessa ja joka hetki. (Juha-Matti Kivimäki, henkilökohtainen tiedonanto 13.4.2012.)

Kasvattaja Vantaan NMKY:llä on samalla kasvattaja maailmanlaajuisessa kristillisessä järjestössä. Kasvattajan on hyvä tietää mitä hän kasvattajana edustaa ja mihin kokonaisuuteen hän kuuluu. Kristillisyyttä on suuri osa NMKY:n kasvatamisesta. Kasvattajan on itse myös hyvä olla tietoinen omasta kristillisyydestään.

NMKY:n kolmion sivujen sanoma: henki, sielu ja ruumis luovat koko NMKY liikkeen arvomaailman ja auttaa kasvattajaa hahmottamaan kasvatuksen tavoitteet. Kristinuskon ydin: usko, toivo ja rakkaus, toimii myös NMKY:n kristillisen kasvatuksen arvopohjana ja kasvatustavoitteena. Tavoitteena on siirtää nämä arvot käytännön työhön ja kohdata lapsi tämän pohjalta. Kasvattajan tulee välittää lapselle kuva Jumalasta, joka uskoo meistä jokaiseen. (Lund 2004, 96, 115.)

5 OHJAAMISEN TAIDOT

Ohjaajuus ja ohjaaja voivat saada monenlaisia eri määrittelyjä ihmisten keskuudessa. Ohjaajuudella voidaan käsittää yksittäisten tuokioiden ohjaamista tai laaja-alaisemmin lapsen ohjaamista ja kasvattamista läpi lapsen elämän. Ohjaaminen on monipuolista ja laajaa toimintaa, jossa sitä muokkaavat aina ohjaamisen ympäristö ja kohderyhmä. Ohjaamiseen kuuluu kommunikointia, kuuntelua, vuorovaikutusta, lähellä oloa ja tukemista. Ohjaaminen on kuitenkin aina enemmän tai vähemmän kasvatuksellista toimintaa. Hyvä ohjaaja kasvaa ohjaajuuteen pikku hiljaa ja kehittyy vähitellen kohti ammatillista ohjaamista. (Kalliola, Kurki, Salmi & Tamminen-Vesterbacka 2010, 7-9.)

5.1 Ohjaustilanne

Ohjaamisessa tulee aina kiinnittää erityistä huomiota lasten ikätasoon ja taitoihin. Ohjaajan on hyvä käyttää harjoitteita, joissa lapset toimivat vuorovaikutuksessa toistensa kanssa, jotta heidän sosiaaliset taitonsa pääsevät kehittymään. Lapsiryhmän ohjaaminen ja haltuunotto ei ole helppoa. Hyvä ohjaaja valmistautuu ohjaustilanteeseen etukäteen ja huolellisesti, ja suunnittelee myös varasuunnitelmia. Jokainen ohjaaja toimii ja ohjaa eri tavalla, ja jokaisella ohjaajalla on omat vahvuudet, mitä pystyy käyttämään hyödyksi ja omat heikkoudet, mitä tulisi kehittää. (Autio & Kaski 2005, 60–63.)

Ohjaavassa kasvatuksessa lapsi ja kasvattaja ovat tasavertaisessa vuorovaikutuksessa keskenään. Aikuisella kasvattajana tulee olla auktoriteetti suhteessa lapseen, mutta huomion ottamisen tulee olla molemminpuolista. Ohjaavassa kasvatuksessa aikuisen rooli on keskeinen. Lapsen tulee tietää, että kasvattaja on aikuinen, joka ohjaa ja kuuntelee lasta, ja on kiinnostunut lapsen asioista. Keskeistä ohjaavassa kasvatuksessa on lapsikeskeisyys, jossa aikuinen ja lapsi pysyvät omilla rooleillaan. Aikuinen asettaa lapselle rajat ja toimii vastuullisena esimerkkinä lapselle. Kasvattajan tulee luottaa lapseen ja neuvoa ja ohjata jos lapsi ei toimi oikein. Neuvomisen ja ohjaamisen lisäksi tärkeää on myös

suoda lapselle onnistumisen kokemuksia, kehua ja kiittää lasta kun tämä onnistuu, ja antaa mahdollisuuksia yrittää uudestaan. Lapsi tarvitsee kasvattajalta tasapuolista ja säännönmukaista kasvatusta. (Laine ym. 2004, 280.)

Ohjaustilanteiden tulisi aina olla etukäteen suunniteltuja ja tavoitteellisia kokonaisuuksia. Ohjaustilanteet tulisi toteuttaa näiden etukäteen suunniteltujen tavoitteiden mukaan. Ohjaustilanteessa tärkeää on pitää mielessä ohjaushetken ydin eli itse ohjattava ja hänen tilanteensa ja kokemuksensa. (Kalliola ym. 2010, 9-10.)

Ennen ohjaustilanteen aloittamista, on ohjaajan tärkeä tehtävä käydä läpi ohjaustilanteen alkukartoitus. Ohjaajan tulee varata mahdollinen tila ohjaushetkeä varten ja tutustua itse tähän tilaan huolellisesti. Tarvittavat välineet ja materiaalit on hyvä varata hyvissä ajoin ja kokeilla näitä välineitä ensin itse. Ryhmäläisten perustietoihin on hyvä tutustua ennen ohjaustilannetta, jotta ohjaaja on perillä siitä, ketä on ohjaamassa. Ohjaajan tulee myös selvittää, onko ohjattavilla jotakin erityistarpeita, kuten allergioita tai sairauksia, joita tulisi ottaa huomioon. Mahdollisin siirtymätilanteisiin tai matkoihin on hyvä varata paljon aikaa ja suunnitella myös nämä huolellisesti. Itse ohjaustilanne koostuu ohjaustuokion aloituksesta, toteutuksesta ja lopetuksesta. Aloituksessa ja lopetuksessa on hyvä kerätä koko ryhmä yhteen ja näin yhdessä aloittaa ja lopettaa kyseinen toimintahetki. Lopetuksessa on tärkeää tarjota ohjattaville tilaisuus antaa palautetta tai kertoa tuntemuksiaan ohjaushetkestä. Ohjaustilanteen aikana ohjaajan tulee olla paikalla ohjaamassa ohjattavia koko ajan, eikä hänen pidä vetäytyä missään vaiheessa irti ohjaustilanteesta. (Kalliola ym. 2010, 87–90.)

Ohjaustilanteessa ehdottoman tärkeää on turvallisuus, niin fyysinen kuin psyykinenkin. Fyysisellä turvallisuudella taataan ihmisen henkeen ja terveyteen liittyvät seikat, kuten ympäristö ja toimintojen turvallisuus. Psyykinen turvallisuus puolestaan käsittää ohjattavan turvallisuuden ja kunnioituksen tunteen koko ohjaustilanteen ajan. Ohjattava ei saa tuntea turvattomuutta, tai pelkoa muiden ryhmäläisten ulkopuolelle eristäytymisestä. Ohjattavaa ei saa nolata tai alistaa millään tavalla. Ohjaajan tehtävä on vastata ohjaustilanteen turvallisuudesta ja

otettava jo suunnitteluvaiheessa huomioon myös turvallisuusnäkökulma. (Kalliola ym. 2010, 92–96.)

Jokaisesta ohjaustilanteesta tulee myös laatia erillinen turvallisuussuunnitelma, jossa käydään läpi ohjaustilanteen riskit, todennäköisyys/seuraukset, ennaltaehkäisy ja ensiapu. Turvallisuussuunnitelma pitää sisällään juuri tietyn toiminnan turvallisuuteen liittyviä huomioita ja se pitää laatia aina erikseen. Ohjaajan velvollisuus on laadittava myös turvallisuusasiakirja, joka on apuväline turvallisuusasioiden organisoimiseksi. Turvallisuusasiakirja tulee laatia kirjallisena, ja pitää sisällään suunnitelman ja toimintaohjeet riskien ja hätätilanteiden varalta. Turvallisuusasiakirja tulee laatia niin, että se on tasapainossa toiminnan sisällön ja mahdollisten turvallisuusuhkien kanssa. (Kalliola ym. 2010, 92–96.)

Ohjaamishetkellä ohjaaja on vastuussa siitä, että kaikki sujuu suunnitelmien mukaan, ohjaustilanne toimii alusta loppuun asti. Ohjaajan tulee luoda positiivista ilmapiiriä ohjaushetkeen omalla käyttäytymisellään. On tärkeää, että ohjaushetken ollessa käynnissä, ohjattavien keskuudessa vallitsee myönteinen ilmapiiri. Hyvässä ohjaustilanteen ilmapiirissä vallitsee rehellisyys ja tasa-arvo. Ohjattavat kannustavat toisiaan ja ohjaaja välittää jokaisesta ohjattavasta sekä innostaa ohjattavia toimimaan. (Kalliola ym. 2010, 59.)

5.2 Hyvän ohjaajan tunnusmerkkejä

Autio ja Kaski (2005, 64–66) esittelevät kirjassaan hyvän ohjaajan tunnusmerkkejä. Heidän mielestään hyvä ohjaaja on aito, ja oma itsensä, joka toimii omalla tavallaan. Hyvän ohjaajan merkkejä ovat myös lasten tasapuolinen kohtelemine ja kannustavuus. Jokainen lapsi kehittyy omalla tavallaan ja omaan aikaan, ja lasta tulisi osata kannustaa yksilöllisesti juuri hänen kehitystään ja osaamistaan tukien. Sekä lasten, että vanhempien kannalta on tärkeää, että ohjaaja on luotettava, jotta vanhemmat voivat turvallisesti jättää lapsensa ohjaajan käsiin. Luotettava ohjaaja luottaa myös lasten kykyihin, ja pikkuhiljaa myös lapset alkavat uskomaan itseensä yhä enemmän. Hyvä ohjaaja on myös turvallinen, luova ja välittää aidosti lapsista.

Vuorovaikutus on suuri osa ohjaustilannetta. Pelkästään lapsen kanssa oleminen on vuorovaikutusta. Ohjaajan tehtävä lasten vuorovaikutustilanteissa on toivottavaan käytökseen kannustaminen ja ei-toivotun käytöksen minimoiminen. Ohjaajan tulee havainnoida ja huomata tilanteet, joissa lasten vuorovaikutus tai käyttäytyminen on toisia lapsia kohtaan huonoa. Ohjaajan tulee olla johdonmukainen kasvattaja, joka omalla toiminnallaan voi auttaa lasta kehittämään vuorovaikutustaitojaan. Ohjaustilanteet tulee rakentaa sellaisiksi kokonaisuuksiksi, joissa jokainen lapsi pystyy toimimaan omine valmiuksineen. Ohjaajan tulee vuorovaikutustilanteissa kuunnella lasta ja olla läsnä, näin syntyy luottamusta ohjaajan ja lapsen välille (Autio & Kaski 2005, 78–82.)

Ohjaajan tulee pystyä aistimaan, erottamaan ja nimeämään erilaisia tunnetiloja ryhmässä eli toimia tunnetietoisesti. Hänen tehtävä on yhdessä lapsen kanssa nimetä lapsen tunne, hyväksyä se ja tarvittaessa muodostaa tilalle uusi tunne. Lapsen tunnetaitojen kehittymisen kannalta on tärkeää, että ohjaaja on valmis auttamaan lasta tunnistamaan ja hyväksymään tunteet osaksi itseään. (Kalliola ym. 2010, 50; Autio & Kaski 2005, 80.)

Ohjaajan tärkeitä taitoja on pystyä havainnoimaan toimintaa ja ohjaukseen vaadittavia tarpeita ja tapoja. Hyvä ohjaaja pystyy työskentelemään moniammatillisen tiimin jäsenenä yhteistyössä eri ihmisten kanssa. Ohjaajan tulee kyetä suunnittelemaan, toteuttamaan ja arvioimaan ohjaustilanteita. Erilaisten toiminnallisten menetelmien, kuten liikunnan tai musiikin hallitseminen on aina hyvä etu ohjaajalle ja ohjattaville. (Kalliola ym. 2010, 12.) Hyvä ohjaaja pystyy kohtaamaan erilaisia ja eri-ikäisiä ihmisiä. Tällä tarkoitetaan taitoa sosiaaliseen kyvykkyyteen. Ohjaaja tarvitsee myös empatiakykyä, jotta hänellä on taitoa eläytyä vieraankin ihmisen elämäntilanteeseen. (Kalliola ym. 2010, 48.) Ohjaajan tulee tarpeen vaatiessa pystyä olemaan myös jämäkkä ja vaativa. Kaikki ohjaustilanteet eivät aina miellytä kaikkia, ja tärkeää kyetä ohjaamaan ryhmäläisiä myös tällaisissa tilanteissa. (Kalliola ym. 2010, 69.)

Ohjaajan rooliin ei kuitenkaan ole olemassa selkeitä raameja tai malleja, joita jokaisen ohjaajan tulisi muistuttaa. Jokainen ohjaaja on yksilöllinen ja persoonallinen ihminen, ja siksi myös ohjaajana erilainen. Ohjaajan tärkeä tehtävä on-

kin oppia tuntemaan itsensä, omat vahvuudet ja heikkoudet sekä omata hyvä itsetuntemus. (Kalliola ym. 2010, 10–11.)

6 ELÄMYS PEDAGOGIIKKA

Elämyspedagogiikka voidaan nähdä ihmisen kasvua ja kehitystä tukevana toimintana. (Perttula 2007, 61). Elämyspedagogiikkaa ja kokemuksellista oppimista ajatellaan usein synonyymeina toisilleen. Näissä molemmissa nähdään oppiminen prosessina, jossa kokemukset ja sitä kautta elämykset ovat suuri osa oppimista, ja joissa ihminen oppii elämysten kautta. (Karppinen 2007, 84–85.)

6.1 Sosiaalipedagogiikasta elämyspedagogiikkaan

Käsitteenä sosiaalipedagogiikka on varsin laaja, ja se voidaan nähdä monessa eri merkityksessä ja monen eri tulkinnan alla. Sosiaalipedagogiikalla voidaan tarkoittaa ihmisyyden, sen arvojen ja ihmisten yhteisöllisyyden korostavaa yhteiskunnan sisällä tapahtuvaa liikettä, tieteellistä kasvatuksellista periaatetta tai omaa oppi- tai tieteenalaa. Sosiaalipedagogiikasta puhuttaessa nähdään toiminta yleensä syrjäytymistä ehkäisevänä, ja huono-osaisuutta lieventävänä, jossa pyritään integroimaan syrjäytymisvaarassa olevia ihmisiä yhteiskuntaan. Sana pedagogiikka tarkoittaa oppia kasvatuksesta, ja sosiaalinen voi tarkoittaa yhteiskunnallista, yhteisöllistä tai yhteiskunnan vähäosaisien tukemista. (Hämäläinen & Kurki 1997, 13–15.)

Joskus sosiaalipedagogiikalla voidaan tarkoittaa myös laajemmin lasten tai nuorten parissa tehtävää sosiaalista työtä. Sosiaalipedagogiikka voi käsittää myös koko ihmisen elämänkaaren vauvasta vaariin. Sosiaalipedagogiikka soveltuu kaikkiin ihmistyön ammatteihin liittyvään ajattelutapaan ja luo kaikelle kasvatustoiminnalle sen ammatillisen pohjan ja kulmakiven. (Hämäläinen & Kurki 1997, 18–19.) Sosiaalipedagogiikkaan kuuluu ihmisen auttaminen sosiaalisen hädän keskellä tai avun tarjoaminen sosiaalisiin ongelmiin pedagogian eli kasvatuksen ja sen toiminnan avulla. (Hämäläinen 1998, 153).

Elämyspedagogiikasta eli pedagogisesta ajattelusta, jossa korostetaan aktiivisuutta ja elämyksellisyyttä, puhutaan silloin, kun nähdään ihminen luovana, aktiivisena, luonnossa elävänä ja elämyksiä hakevana olentona, jolla on suhde

luontoon, kanssakulkijoihin ja ympäröivään kulttuuriin. Keskeistä ihmisen elämässä on toiminnallisuus ja elämyksellisyys sekä niistä syntyvä oppiminen ja kasvatust. (Hämäläinen 1998, 156–159.)

Elämyspedagogiikka on aina kasvatuksellista, ja siksi sitä voidaan pitää sosiaalipedagogisena toimintana. (Hämäläinen 1998, 164). Elämyspedagogiikka on kuin pitkä kasvatukseen tähtäävä prosessi. Elämyspedagogisessa ajatuksessa oppimista tapahtuu ryhmässä kun ihmiset ovat vuorovaikutuksessa keskenään ja saavat ryhmässä kokea yksilöllisiä kokemuksia ja elämyksiä. (Louhela 2010, 154.)

6.2 Kurt Hahn ja elämyspedagogiikka

Ajan myötä seikkailua ja sen eri muotoja on otettu mukaan myös kasvatuksellisiin tilanteisiin. Ihmiset ovat alkaneet etsiä uudenlaista tunnetta omaan elämään tiukkojen ehtojen myötä, ja tämä on luonut tarvetta seikkailutoiminnan ja elämyspedagogiikan synnylle. Seikkailukasvatuksen kehittymiseen ja elämyspedagogiikan kehittämisessä on ollut osansa saksalaisella opettajalla Kurt Hahnilla (1886–1974.) Hahn koki yhteiskunnan lisääntyvän moniarvoisuuden ja sallivuuden huolestuttavana ja uskoi sen olevan syy nuorten levottomaan ja rauhattomaan käyttäytymiseen. Hahn piti kasvatusta tärkeänä sivilisaation tuomien ongelmien ehkäisemisessä ja hänen mielestään nuorten tuli itse oivaltaa ja saavuttaa tavoitteensa. Tärkeää Hahnin mielestä oli saada nuoret itse aistimaan vaikean asian tekemisestä seuraava hyvä olo. Nuorten tuli tuntea aitoja tunteita ja muuttaa ne teoiksi. Hahn näki ihmisen aktiivisena olentona ja kansalaisena, jolla oli täysi valta. Kasvatuksessa tuli painottaa vastuullisuutta ja oman tahdon saavuttamista. (Abrahamsson & Tolonen 1997, 225–226.)

Elämyksestä puhutaan silloin, kun ihminen, yksilö kokee tietyn kokemuksen elämykseksi. (Perttula 2007, 56). Ihmiset kokevat elämyksiä eri tilanteissa ja eri ympäristöissä. Yksilö voi kokea elämyksellisyyttä arkipäivän tilanteissa kuten kävelyllä ja kotona hiljaisuudessa tutussa lähiympäristössä, ja joku toinen tarvitsee elämyksen tuntemiseen puolestaan jonkin erityisen jännittävän extreme

kokemuksen. (Karppinen & Latomaa 2007, 13.) Elämyksen voi kokea myös itsessään, jolloin elämyksen kokija ja kokemisen kohde on sama eli kokija itse. (Perttula 2007, 65–66).

Seikkailun määrittelemisen ei ole yhtä yksiselitteistä kuin elämyksen määrittäminen. Seikkailu on jokaiselle kokijalle yksilöllinen ja vaihteleva kokemus, johon vaikuttaa seikkailijan eletty elämä ja persoonallisuus. Keskeisiä asioita seikkailussa ovat aina haaste ja siihen liittyen haasteen kohtaaminen, selviytyminen haasteesta, omien kykyjen ja rajojen ylittäminen sekä koettu elämys. (Abrahamsson & Tolonen 1997, 226–227.)

Elämyspedagogiikka tukee maltillisia seikkailukokemuksia ulkoilmassa sekä niiden positiivista vaikutusta ihmisen kehityksessä. Elämyspedagogiikassa ei korosteta korkean riskin seikkailulajeja, vaan nähdään elämykset ja kokemukset rikkautena ihmisen elämässä kasvua ja kehittymistä tukemassa. Seikkailukasvatus käsittää useita elämyspedagogiikan ulottuvuuksia, mutta etusijalla nähdään suuremman riskin seikkailun elementit. Seikkailukasvatus on yksilön ja ryhmän oppimista seikkailullisten toimintojen kautta. (Karppinen 2007, 84–85.)

6.3 Ohjaajan rooli elämyspedagogisessa toiminnassa

Lapselle raitis ilma ja mahdollisuudet toimia ulkona, kuuluvat osana lapsuuden elämyksiin. Luonto tarjoaa lapselle rajattomia mielikuvituksen lähteitä, toimintamahdollisuuksia, leikkivälineitä ja harjoittaa samalla lapsen motorisia taitoja. (Laine, Ruishalme, Salervo, Siven & Välimäki 2003, 288.) Elämyspedagogiikka on osa kasvuprosessia, jonka lähtökohtana on luonto, joka tarjoaa välineitä elämyksellisyyteen oppimiseen sen kautta. Elämyspedagogiikassa merkitystä on myös ryhmällä ja ryhmän ohjaajalla, joiden kanssa kokemukset ja elämykset koetaan. Ohjaajalla on keskeinen merkitys elämyksellisyyden käynnistämällä, tukemisella ja puitteiden tarjoamisella. Kouluttajan tehtävänä elämyspedagogiikassa tilanteissa on olla osa ryhmää, oppimassa ja kokemassa, ei niinkään johtamassa ryhmän etenemistä. Ohjaajan ja ryhmän välillä tulee olla luottamus ja kunnioitus toisiinsa. (Lehtonen, 1998, 95–96.)

Elämyspedagogisessa toiminnassa ryhmä ja ohjaaja voivat kohdata riskejä, vaaroja ja seikkailuja. Riskien kautta syntyy myös turvallisuutta. Kun ryhmä yhdessä kokee, pohtii, miettii ja ottaa vastuuta, heidän välilleen muodostuu turvallisuutta kohdata uusia asioita. Tärkeää on yhdessä eteneminen ja yhdessä kokeminen. (Lehtonen 1998, 102.)

Elämyspedagogiikan tarjoamat seikkailun elementit nostattavat ihmisissä tunteita ja pistävät ihmiset rikkomaan omia rajojaan, ja onnistumaan siinä. Elämykset auttavat ihmistä löytämään luovuuden ja kokemisen mahdollisuuksia ärsykkeiden tavoin. (Kiiski 1998, 107.) Elämyspedagogista toimintaa ohjattaessa ohjaajan tulee tukea ohjattavaa löytämään oma identiteettinsä sekä auttaa ohjattavaa tunnistamaan omat kykynsä ja luottamaan niihin (Louhela 2010, 151).

Seikkailutoiminnoissa ohjaajan tulee aina muistaa ottaa huomioon lasten erilaisuus; ikä, tarpeet, ja kehitys. Lapsen ja ohjaajan välillä tulee olla turvallinen suhde, jotta lapsi uskaltaa heittäytyä seikkailuun. Ohjaajan tulee huolehtia myös lasten turvallisuudesta ja määrittää haasteet sopiviksi juuri ryhmäläisten ikään ja tasoon nähden. Ohjaajan tulee tukea elämyksen ja seikkailun aikaansaamaa muutosta lapsen ajatuksessa. Pelkkä onnistumisen kokemus ei riitä lapsen muutokseen, vaan tärkeää on myös purkaa tilannetta tapahtuman jälkeen, antaa lapselle tilaa miettiä ja pohtia ja olla vastaanottamassa lapsen tunteita. (Abrahamsson & Tolonen 1997, 233–234.)

Seikkailuelementtejä sisältävässä toiminnassa ohjaajalla tulee olla taitoa ja kokemusta ohjattavasta tilanteesta tai toiminnasta. Ohjaajan tulee tietää toimintaan liittyvät riskit ja huolehtia toiminnan ja ohjattavien turvallisuudesta. Tärkeää ohjaajalle on myös kyetä ohjaamaan ryhmää ymmärrettävästi ja erilaisissa ympäristöissä. Ohjaajan tulee tuntea ympäristö, jossa ryhmä liikkuu, sekä huolehtia ryhmän jokaisesta jäsenestä. (Lehtonen, Mäkelä & Pulli 2007, 127–131.)

7 TOIMINTAPÄIVIÄ EDELTÄVÄ KEHITTÄMISPROSESSI

Toimintapäivien kehittäminen ja suunnittelu oli monivaiheinen prosessi. Ensimmäisessä vaiheessa päätettiin, minkälaiset viisi erilaista toimintapäivää lapsille järjestetään. Aiheiden valitsemisen jälkeen alkoivat päivien sisällöt ja rakenne hahmottua. Toimintapäiviä edeltävään vaiheeseen kuului runsaasti erilaisia ennakkovalmisteluja.

7.1 Ajatuksena toimintapäivät

Opinnäytetyöprosessi käynnistyi yhteydenotosta Vantaan Nuorten Miesten Kristilliseen Yhdistykseen (Vantaan NMKY), jonka toiminnanjohtajan sijaisen ja lapsityönohjaajan kanssa sovimme tapaavamme palaverissa. Aiemmat kontaktini Vantaan NMKY:hyn myötävaikuttivat työyhteisön valintaan. Diakonin ja lastentarhanopettajan pätevyyksien suorittaminen opinnoissa sekä kiinnostus lapsiin ja lapsiryhmien ohjaamiseen edesauttoivat puolestaan aihealueen valintaa. Sopiva lähtökohta opinnäytetyön suorittamiselle oli sen toteuttaminen toiminnallisena kokonaisuutena.

Opinnäytetyöprosessin alkuvaiheessa tavoitteena oli kartoittaa, minkälaiselle toiminnalle Vantaan NMKY:llä olisi käytännön tarvetta. Koska suoritan lastentarhanopettajan tutkinnon sosionomin tutkinnon ohessa, toiminnan liittyminen alle kahdeksan vuotiaisiin lapsiin oli oleellista. Kirkon diakoniatyöhön pätevyystyminen edellytti puolestaan kristillisen näkökulman tarkastelun, eli tässä tapauksessa lapsen kristillisen kasvatuksen, opinnäytetyössä ja sen toteuttamista produktiossa. Lopulta ajatus toiminnallisista kesäpäivistä nousi esiin Vantaan NMKY:n toimitusjohtajan sijaisen ajatuksesta luoda jotakin uutta ja erilaista toiminnallista kesäkerhotoimintaa kesän alkuun päiväleirien rinnalle.

7.2 Toimintapäivien suunnittelu

Tapaaminen liittyen tulevaan opinnäytetyöhön pidettiin yhdessä Vantaan NMKY:tä edustavien työelämäohjaajan sekä lapsityönsihteerin kanssa. Palaverissa sovittiin yhdessä aihe, käytiin läpi alustavaa suunnitelmaa ja kirjoitettiin sopimus opinnäyteyhteistyöstä. Toisessa tapaamisessa pohdittiin jatkosuunnitelmaa työskentelylle. Tehtäväkseni tuli suunnitella toimintapäivät alusta loppuun itse sekä olla mukana toteuttamassa päiviä. Myöhemmin sain Vantaan NMKY:n toiminnanjohtajalta toimintapäiviin käytettävän lapsikohtaisen budjetin, jonka pohjalta aloin suunnittelemaan tarkempaa toimintaa.

Toimintapäiviin valikoitua viisi erilaista teemaa: urheilu- ja peli, kulttuuri, intiaani, luontoretki ja eläin. Tämän jälkeen aloin miettimään toimintapäivien tarkempaa rakennetta ja ohjelmaa. Tavoitteenani oli tarjota lapsille elämyksellistä ja kokemuksellista toimintaa, jossa he pääsevät toimimaan yhdessä ja erikseen sekä osallistumaan toimintaan itse aktiivisina kokijoina. Toimintapäivien erilaiset teemat mahdollistaisivat kokonaisuuden monipuolisuuden ja tarjoaisivat jokaiselle lapselle jotakin.

Moni lapsi oli oppilaana Rajakylän koulussa tai iltapäiväkerholaisena Rekolan kirkolla. Tämän takia tarkoitus oli, että ulkoilisimme ja retkeilisimme mahdollisimman paljon, jotta lasten ympäristö vaihtuisi ja monipuolistuisi kaupunkimaiseen verrattuna. Zimmerin (2001, 168–169) mukaan ulkona leikkiminen ja liikkuminen tarjoavat lapsille monipuolisemmat mahdollisuudet kehon ja aistien käyttämiseen, kuin sisällä leikkiminen. Luonto itsessään tarjoaa haasteita ja virikkeitä lapsille ja auttaa lasta tutustumaan eri ympäristöihin.

Suunnitelma oli, että jokaisella päivällä olisi jotakin erityistä annettavaa lapsille. Urheilu- ja pelipäivänä lapset pääsisivät kokeilemaan jotakin erikoista lajia ja pelaamaan sekä toimimaan ryhmässä yhteishenkeä kohentaen. Sosiaalisten taitojen kehittymisen lisäksi, liikunta auttaa lasta kokonaisvaltaisesti kasvamisessa ja kehittämisessä. Kulttuuripäivänä vierailisimme kahdessa eri museossa, joissa lapset saisivat uutta ihmettelemisen aihetta. Eläinpäivänä tarkoitus olisi viedä lapset maatilalle, jossa he saisivat kokea aidon maalaistunnelman. Luon-

toretkipäivänä tavoitteena oli puolestaan tarjota lapsille elämyksiä luonnossa ja näyttää sen tarjoamat mahdollisuudet leikkiin ja liikkumiseen. Metsä voisi mahdollisesti olla monelle kaupungissa eläneelle lapselle täysin uusi ympäristö. Intiaanipäivänä lapset saisivat käyttää mielikuvitustaan, askarrella, leipoa ja leikkiä intiaaniteemalla. Intiaanipäivänä olisi mahdollisuus pukeutua teeman mukaan ja eläytyä intiaanimaailmaan kokonaisvaltaisesti eri tekemisten myötä.

Tavoitteena oli, että toimintapäivät aloitettaisiin ja lopetettaisiin yhteisesti koontumalla yhteen ohjaajien ja lasten kesken. Vantaan NMKY on kristillinen yhdistys, joten tuntui luontevalta, että aamut aloitettaisiin lyhyellä aamuhartauksella. Päivien lopuksi toteutettaisiin aina yhteinen loppupiiri, jossa keräisin lapsilta palautetta päivästä sekä kyselin tunnelmia ja ajatuksia päivän kulusta. Mielestäni oli keskeistä, että jokainen lapsi saisi tilaisuuden kertoa omasta päivästänsä. Toimintapäivät voivat herättää lapsissa monenlaisia tunteita, ajatuksia ja kokemuksia, ja näitä olisi hyvä päästä purkamaan. Myös oman opinnäytetyön arvioinnin kannalta palautteen saaminen oli tärkeää.

7.3 Muutoksia toimintapäivien toteutukseen ja toteutusympäristöön

Alkuperäinen suunnitelma oli järjestää toimintapäivät omina kokonaisuuksinaan kesäkuun kahtena ensimmäisenä viikkona Hakunilan kirkkoa tukikohtana käyttäen. Huhtikuun puolella välissä kävi kuitenkin ilmi, että toimintapäiviin oli tullut vain yksi ilmoittautuminen ja sen takia toimintapäivät piti peruuttaa kokonaan.

Tästä syystä pidettiin toiminnanjohtajan ja lapsityönsihteerin kanssa palaveri siitä, millä tavoin suunnittelemani toimintapäivät saataisiin toteutettua. Lopulta päädyttiin ratkaisuun, että toimintapäivät toteutettaisiin samanlaisina kokonaisuuksina Rajakylässä toimivan päiväleirin yhteydessä. Lisäksi kaksi toimintapäiväistä toteutettaisiin myös Rekolan päiväleirillä. Näin suunnittelemani päivät saataisiin käytäntöön ja niistä olisi hyötyä päiväleireissä tuomassa sisältöä päiväleirien kokonaisuuksiin ja helpottamassa päiväleirien ohjaajien työmäärää.

Toimintapäivien siirtyminen osaksi isompaa kokonaisuutta vaati tarkastelua uudesta näkökulmasta. Viisi toimintapäivää sijoitettiin Rajakylään kahdelle viikolle hajautetusti. Toimintapäivät muuttuivat nyt osaksi päiväleiriä tuomassa niihin vaihtelua ja monipuolisuutta. Päiväleirejä ei oltu alettu vielä suunnittelemaan ja niinpä minun toimintapäiväni tulivat vastaamaan pääosin Rajakylän päiväleirin retki, ohjelma- ja toimintapuolesta. Pääpaino oli viedä päivät Rajakylän päiväleirille. Lisäksi kaksi toimintapäivää tulitaisiin toteuttamaan myös Rekolan päiväleirillä, jotta päiviä saataisiin kokeiltua useamman kuin yhden lapsiryhmän kanssa. Toimintapäivien ohjaamisen lisäksi olisin mukana myös muussa Rajakylän päiväleirin toiminnassa, jotta lapsista ja ohjaajista tulisi minulle tuttuja ja hahmottaisin koko päiväleirin kokonaisuuden.

Suunnitelmien muutoksesta johtuen minun tuli tarkistaa, että suunnittelemani toiminta sopisi näin isolle joukolla lapsia. Pienillä muutoksilla ja yhteydenotoilla retkikohteisiin, sain järjestettyä ja sovittua asiat niin, että pääsimme suunnittelemiini kohteisiin vierailemaan myös isomman lapsiryhmän kanssa.

7.4 Mainonta ja toimintapäiviin ilmoittautuminen

Alkuperäinen suunnitelma oli, että toimintapäiviin ilmoitettaisiin viikoksi tai kahdeksi viikoksi kerrallaan. Toimintapäivien tuli noudattaa yhteistä linjaa muun Vantaan NMKY:n kesätoiminnan kanssa. Näkemyksemme mukaan viikon kokonaisuus olisi helpompaa ja miellyttävämpää niin ohjaajien kuin lastenkin kannalta, jolloin ohjaajat ja lapset ehtisivät tutustua toisiinsa. Myös hinnoittelu viikon ja kahden viikon kokonaisuuksina oli helpompaa, kuin päiväkohtaisesti. Toimintapäivien osallistumismaksut määräytyivät Vantaan NMKY:n hintatason mukaan. Samaan aikaan toimintapäivien kanssa toteutuisi myös kaksi kesäpäiväleiriä, joten toimintapäivien osallistumismaksujen noudattaa yhteistä linjaa näiden kanssa.

Ensimmäinen mainos toimintapäivistä Vantaan NMKY:n toimesta ilmestyi Vantaan Sanomiin. Samaan aikaan Vantaan NMKY:n sivuille laitettiin ilmoittautumiskaavake, joka piti sisällään myös tietoa toimintapäivistä. Julkaisin tapahtu-

masta myös mainoksen. Mainoksia luovutettiin kouluihin, päiväkotien esikoulu-ryhmiin, kauppakeskuksiin ja seurakuntatiloihin. Mainoksesta pyrin tekemään iloisen ja innostavan näköisen, joka herättäisi kiinnostusta tytöissä ja pojissa.

7.5 Ennakkovalmistelut toimintapäiviä varten

Päivien sujumuuden varmistamiseksi kävin tutustumassa jokaiseen retkikohteeseen kulkien julkisilla liikennevälineillä reitit läpi toimintapäivien tukikohdasta retkikohteisiin. Ohjaajana minulla oli vastuu siitä, että matkat retkikohteisiin sujuisivat hyvin. Vierailin myös Rajakylän koululla ja kävin läpi käytössämme olevat välineet sekä hankin puuttuvat materiaalit.

Turvallisuussuunnitelman laatiminen auttaa ohjaajaa hahmottamaan ohjaustilanteen riskejä ja turvallisuusasioita. Jos ohjaustilanteen yhteydessä sattuu jotakin ja erityisiä turvallisuustoimenpiteitä joudutaan käyttämään, osaa ohjaaja ohjata ohjattaviaan turvallisesti ja oikeaoppisesti kun turvallisuusasioita on käyty läpi jo etukäteen. Usein turvallisuussuunnitelma ehkäisee jo tapaturmia pelkäänsä siksi, että ohjaa on tietoinen riskeistä ja osaa toimia turvallisuussuunnitelman mukaan ja varoittaa myös muita riskeistä ja perehdyttää turvallisuuteen. (Kalliola ym. 2010, 93.) Myös laissa vaaditaan turvallisuussuunnitelman tekemistä (Laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta 2004).

Turvallisuussuunnitelmaa laatiessa katsoin mallia aiemmin tehdyistä turvallisuussuunnitelmista ja yritin koota löytämistäni malleista sopivan kokonaisuuden. Sain apua turvallisuussuunnitelman laatimiseen myös Vantaan NMKY:n toiminnanjohtajalta. Halusin tehdä suunnitelmasta selkeän ja yksinkertaisen, mutta tarpeeksi kattavan. Turvallisuussuunnitelmaan kirjasin kuvauksen toimintapäivistä, mahdolliset riskit ja niiden hallinnan, ennakkovalmistelut sekä toimintaohjeet vaaratilanteen jälkeen. Lisäksi liitin kartat jokaisesta retkikohteesta missä olisimme toimintapäivien aikana. Vantaan NMKY:n toiminnanjohtaja hyväksyi tekemäni turvallisuussuunnitelman.

Päiväleirien ohjaajien kanssa kokoonnuttiin kahdessa palaverissa, joissa käytiin läpi suunnittelemani päiviä ja niiden sisältöjä. Tarkoitus oli antaa ohjaajille tietoa siitä, minkälaista toimintaa päiväleireille oli suunniteltu. Palavereissa mietittiin samalla myös päiväleirin muuta ohjelmaa, sisältöä ja kokonaisuutta.

Jokaisesta toimintapäivään kuuluvasta retkestä tai julkisilla liikennevälineillä liikkumisesta tuli laatia myös erikseen lupalappu vanhemmille. Lupalapun kirjoitin kulttuuripäivästä, luontoretkipäivästä ja eläinpäivästä. Nämä lupalaput jaettiin lapsille aina ennen toimintapäivää vanhempien allekirjoitettaviksi. Ensimmäisenä leiripäivänä sekä Rekolaan että Rajakylään jaettiin vanhemmille myös infokirje, jossa esittelin itseni ja kerroin toimintapäivistä sekä niiden toteuttamisesta osana päiväleiriä. Infokirjeeseen olin kirjoittanut jokaisesta toimintapäivästä lyhyen kuvauksen, sekä ohjeita ja aikatauluja, miten toimintapäivään tulisi valmistautua. Siinä tiedusteltiin myös, saako lapsi osallistua kuviin, joita julkaistaan opinnäytetyömateriaalissa.

8 TOIMINTAPÄIVIEN TOTEUTUS

Viisi toimintapäivää toteutettiin Rajakylän päiväleirillä ja kaksi toimintapäivää Rekolan päiväleirillä kahden viikon aikana. Toimintapäivät toteutettiin osana päiväleirien ohjelmaa ja kokonaisuutta. Ne koostuivat päivän teemaan liittyvästä ohjelmasta, joka yleensä oli vierailu tai retki johonkin kohteeseen. Toiminnan aikana syötiin aamupäivällä lounas ja iltapäivällä välipala. Päivän päätteeksi pidettiin yleensä lasten kanssa lyhyt hartaus ja loppupiiri, jonka aikana kerättiin lapsilta palautetta. Monesti oli vielä jotakin päivään liittyvää tehtävää tai ohjelmaa ennen yhteistä lopetusta.

8.1 Urheilu- ja pelipäivä

Rajakylässä urheilu- ja pelipäivänä aamupäivä alkoi lautapeleillä ja lasten vapaalla leikillä. Lautapelien jälkeen lähdettiin pelaamaan minigolfia Rajakylän koulun lähellä sijaitsevaan Campo Sport Centeriin. Minigolfia varten oli jakauttu neljään pienempään ryhmään, jotta lapset saivat kiertää radalla ilman jonottamista ja kiirettä.



KUVA 1. Shakki osoittautui suosituksi lautapeliksi urheilu- ja pelipäivänä

Sillä aikaa kun yksi ryhmä pelasi minigolfia, muut ryhmät ulkoilivat, pelailivat erilaisia pihapelejä, kuten sulkapalloa, petanqueta ja tennistä sekä söivät lounasta. Iltapäivällä lapset pääsivät saliin ja siellä alkoi sählyturnaus. Ennen välipalaa pidettiin lapsille salissa pieni rentoutushartaus, jonka aikana luettiin hengellinen satu ”Sunnuntaikertomuksia” kirjasta. Sadun aikana lapset saivat rentoutua ja piirtää toistensa selkiin kuvioita isoilla sulilla.

Alun perin tarkoitus oli pitää aamulla hartaus ennen toiminnan aloittamista. Käytännön syistä johtuen hartaus päätettiin kuitenkin siirtää iltapäivälle rentoutumisen yhteyteen, koska silloin oli enemmän aikaa ja kaikki lapset olivat paikalla. Hartauden jälkeen keskustelimme lasten kanssa sadusta ja mietimme sen tarkoitusta sekä opetusta. Samalla kävimme läpi kulunutta päivää. Palautetta päivästä kerättiin suullisesti naamakorttien avulla.

8.2 Kulttuuripäivä

Kulttuuripäivä toteutettiin sekä Rekolan – että Rajakylän päiväleirin kanssa. Rekolan leirin kanssa kulttuuripäivä toteutettiin ensimmäisellä viikolla ja Rajakylän leirin kanssa toisella viikolla. Rajakylän leirin kanssa menimme Helsingin keskustaan metrolla ja Rekolan leirin kanssa matkustimme museoon junalla. Kulttuuripäivänä vierailimme Rajakylän ryhmän kanssa Postimuseossa sekä Ratikkamuseossa, mutta Rekolan ryhmän kanssa menimme vain Postimuseoon. Rekolan päiväleirillä lapsia oli 44, joten liikkuminen paikasta toiseen vei paljon aikaa. Lapset viihtyivät niin kauan Postimuseossa, ettemme enää ehtineet sen jälkeen Ratikkamuseoon.

Postimuseosta molemmille ryhmille oli varattu opastus, jonka aikana opas kertoi museosta ja postin historiasta. Sen jälkeen lapset saivat kiertää museossa ja tehdä tehtäviä, joita he olivat museon oppaalta saaneet. Postimuseossa oli lapsille paljon erilaista tekemistä, kokeiltavaa ja ihmeteltävää.



KUVA 3. Postimuseo sisälsi runsaasti erilaisia aktiviteetteja lapsille

Rajakylän päiväleirin kanssa lähdimme kävellen evästauon jälkeen Ratikkamuseoon. Ratikkamuseossa lapset saivat leikkiä vanhoissa ratikoissa tutustuen niihin. Ratikkamuseo oli pienempi kuin Postimuseo, mutta tarjosi silti hyvät puitteet lasten leikeille ja tutkimiselle.



KUVA 4. Myös Ratikkamuseossa riitti tekemistä

Takaisin koululle ja kirkolle palasimme iltapäivällä. Rajakylän leirin kanssa tarkastimme koululla vielä oikeat vastaukset Postimuseossa vastattujen tehtävien kysymyksiin. Ennen välipalaa pidettiin lapsille pieni hartaus pitkän päivän päätteeksi. Hartaudessa luettiin ”Sunnuntaikertomuksia”- kirjasta satu ”Tuhannen peilin temppeli”, jonka jälkeen keskustelimme lasten kanssa Jumalan kuvana olemisesta. Lapset saivat myös tehdä peiliin sellaisia kuvia, joita haluaisivat itse kohdata. Keräsin lapsilta myös palautetta kulttuuripäivästä.

8.3 Eläinpäivä

Eläinpäivä toteutettiin Rajakylässä ja Rekolassa. Rekolan päiväleirillä pidettiin aamulla ennen kotieläintilalle lähtöä pieni aamuhartaus. Molemmista päiväleiripaikoista matkustettiin Fallkullan kotieläintilalle tilausajobussilla. Tilan emäntä kertoi meille ensin Fallkullasta ja sen eläimistä. Tämän jälkeen kiersimme pienryhmissä aluetta ja kerroimme lapsille alueen rajat, joiden sisäpuolella heidän tulisi pysyä. Sen jälkeen lapset saivat liikkua vapaasti kotieläinpuiston alueella ja katsella, silittää sekä ruokkia eläimiä. Päivä kotieläinpuistossa sujui hyvin ja lapsilla riitti tekemistä eläinten parissa koko päiväksi. Puistossa lapset saivat leikkiä myös omia leikkejään.



KUVA 4. Kotieläinpuistosta jokainen lapsi löysi suosikkieläimen

Rajakylän päiväleirillä pidettiin lapsille pieni hartaus retken jälkeen, jonka aikana luettiin eläinaiheeseen sopivan ”Nooan arkki”- kertomus ”Lasten Raamatusta”. Sadun jälkeen keskustelimme lasten kanssa Nooasta ja hänen tehtävästään. Sadun jälkeen leikimme lasten kanssa: ”Nooa rakenna arkki”- laululeikin.

Toiminnan päätteeksi liikuntasaliin oli koottu isoja kortteja, joissa jokaisessa oli kuva ja tietoa yhdestä Fallkullan eläimestä. Lapset saivat kiertää salissa, lukea tietoja eläimistä ja lopuksi valita suosikkieläimensä jääden kyseisen kortin luo. Näistä suosikkieläimistä muodostuivat ryhmät Fallkulla-tietokilpailuun, jossa kysyttiin kysymyksiä Fallkullasta ja sen eläimistä. Lopuksi lapsilta kysyttiin vielä päivän tunnelmia ja kerättiin palautetta naamakorteilla.

8.4 Luontoretkipäivä

Luontoretkipäivä toteutettiin Rajakylän päiväleirillä toisella viikolla. Edellisenä päivänä olimme vaihtaneet retkikohteen paikkaa. Yhdellä päiväleirin ohjaajista oli ennestään kokemuksia suunnittelemani luontopolun lähellä olevasta nuotiopaikasta, jonne bussikin pääsisi hyvin perille asti. Laavun lähellä oli aukeata tilaa lasten leikeille, mahdollisuus tehdä tuli ja patikoida nuotiopaikan lähellä. Kyseinen nuotiopaikka osoittautui toimivaksi retkikohteeksi ja oli kuitenkin osa samaa Kalkkiruukin luontopolkua ja sen ympäristöä, jonne olin itsekin suunnitellut lapset vieväni.

Luontoretkelle lähdettiin lounaan jälkeen tilausajobussilla. Bussi kuljetti meidät nuotiopaikalle. Luontoretkipäivän aikana teimme lasten kanssa kävelyretkiä metsässä ja leikimme yhteisleikkejä sekä paistoimme nuotiolla makkaraa. Päivän aikana lapset saivat aikaa toteuttaa metsässä myös omia leikkejään käyttäen luonnon välineitä materiaaleina. Palaute päivästä kerättiin lapsilta bussissa.



KUVA 5. Luontoretkellä lapset pääsivät patikoimaan metsässä

8.5 Intiaanipäivä

Intiaanipäivä oli viimeinen ohjaamani toimintapäivä. Intiaanipäivään lapset olivat etukäteen saaneet ohjeet teeman mukaiseen vapaaehtoiseen intiaanipukeutumiseen. Osa lapsista oli noudattanut ohjeita ja pukeutunut intiaaniteemaan sopivin vaattein. Myös meillä ohjaajilla oli intiaaniteemaan sopivia vaatteita, maa-lauksia ja asusteita.

Intiaanipäivä alkoi yhteisellä kokoontumisella, jossa jokainen lapsi sai päivän ajaksi käyttöön oman intiaaninimen ja halutessaan kasvomaalauksen. Tämän jälkeen jakauduimme kolmeen eri ryhmään tekemään päivän ohjelmaan kuulu-via asioita. Työskentelypisteitä oli kolmenlaisia.

Yksi ryhmä ulkoili vapaasti pihalla ja leikki omia intiaanileikkejä. Toinen ryhmä askarteli sisällä intiaanikoruja ja päähineitä. Tilaan oli koottu myös erilaisia inti-aanilaiheisia kirjoja, joita lapset saivat halutessaan lukea. Kolmannelle ryhmälle ohjattiin intiaaniliikuntaa salissa. Intiaaniliikunta piti sisällään erilaisia intiaani-

leikkejä sekä liikuntaleikkejä leikkivarjolla. Intiaaniliikunnan lopuksi leikkivarjosta tehtiin iso intiaanitelta, jonka alle jokainen lapsi mahtui. Kukin ryhmä sai käydä jokaisessa toiminnassa päivän aikana. Iltapäivällä välipalan aikaan paistimme lasten kanssa vielä tikkupullia nuotiolla. Päivän päätteeksi lapsilta kerättiin palautetta.



KUVA 6. Intiaanikorujen teko oli tyttöjen ja poikien mieleen



KUVA 7. Iltapäivällä jokainen intiaani sai paistaa nuotiolla oman tikkupullan

9 PALAUTE JA PALAUTTEEN ANALYSOINTI

Palautetta toimintapäivistä kerättiin kolmelta eri taholta. Oman arvioinnin sekä Vantaan NMKY:n toiminnan kehittämisen kannalta, palautteen kerääminen oli tärkeää. Palautteesta sai paljon tietoa siitä, mikä oli onnistunut, ja missä oli vielä kehittämisen varaa.

9.1 Palautteen kerääminen

Lapsilta keräsin palautetta jokaisen toimintapäivän jälkeen suullisesti yhteisessä loppupiirissä. Lapset saivat valita päivään sopivan surullisen, vakavan tai iloisen naaman, sekä halutessaan kertoa päivän tunnelmista. Naamakortit osoittautuivat suhteellisen hyväksi tavaksi kerätä palautetta isolta joukolta lapsia. Sanoin heti ensimmäisessä palautepiirissä lapsille, ettei ole joka kerta pakko valita iloista naamaa, vaan saa valita täysin vapaasti sen naaman, joka tuntuu hyvältä ja oikealta kuvaamaan kyseistä päivää. Uskon, että moni lapsi valitsi naaman rehellisin perustein omien tunteiden mukaan. Joukossa oli kuitenkin myös lapsia, jotka valitsivat sopivan naaman enemmistön tai parhaan kaverin naaman perusteella, varsinkin poikien keskuudessa.

Päiväleirin ohjaajilta keräsin palautetta suullisesti kummankin viikon lopussa. Rajakylän päiväleirin lasten vanhemmille lähetin koko kolme viikkoa kestäneen leirin jälkeen sähköisen palautekyselyn, jossa kysyin palautta vanhemman näkökulmasta niin koko päiväleiristä kuin myös erikseen ohjaamistani viidestä eri toimintapäivästä. Palautekyselyn lähetin jokaisen lapsen vanhemmalla tai huoltajalle.

Kirjoitin opinnäytetyöpäiväkirjaa koko opinnäytetyöprosessin ajan ja kuvasin siihen vapaamuotoisesti omia tunnelmia, haasteita ja onnistumisen kokemuksia. Opinnäytetyöpäiväkirja auttoi hahmottamaan jatkuvasti käsillä olevan prosessin. Päiväkirjassa ajatukseni kulkivat mukana ja pystyin havaitsemaan oppimani asiat. Opinnäytetyöpäiväkirjaani kirjoitin vain itselleni ja siihen sain kirjoittaa va-

paamuotoisesti myös negatiivia asioita, joita kohtasin opinnäytetyöprosessin aikana.

Toimintapäivien suunnitteluvaiheessa en uskonut pystyväni toimintapäivien ohessa havainnoimaan lapsia. Kun toimintapäivät tulivat osaksi päiväleiriä ja meitä oli päivien aikana mukana 4-5 ohjaajaa, jäi minulle kuitenkin aikaa myös havainnoimiseen, mikä oli minulle positiivinen yllätys. Pitkän ja ohjelmatäyteisen toimintapäivän jälkeen monet lapset eivät jaksaneet purkaa päivää pitkästi tai kertoa ajatuksiaan päivästä. Monien lasten kohdalla palaute jäi vaan viittaamiseen sopivan naamakortin kohdalla. Sen takia oli hyvä, että pystyin myös välillä tarkkailemaan lapsia toimintapäivän ollessa käynnissä ja saamaan kiinni heidän sen hetkisistä mielipiteistään.

9.2 Lapsilta saatu palaute

Urheilu- ja pelipäivästä tullut palaute lapsilta oli suurilta osin positiivista. Useat lapset sanoivat pitäneen päivää hauskana ja innostuneen minigolfin peluusta.

Oli tosi kivaa vetää läpi kolme kertaa rata.

Lapset näyttivät nauttineen myös siitä, kun pääsivät liikkumaan salissa ja purkamaan kunnolla energiaa. Useat lapset olivat pelanneet minigolfia jo aiemmin, mutta ainakin yhdelle lapselle kokemus oli aivan uusi:

Ensimmäistä kertaa oli kiva pelata.

Lapset jaksoivat pelata kärsivällisesti minigolfia. Moni pelasi 45 minuuttia ennen kyllästymistä. Useat lapset olisivat halunneet vielä jäädä pelaamaan minigolfia pidemmäksikin aikaa. Palautepiirissä näyttämistäni surullisesta, vakavasta ja iloisesta naamasta kuusi lapsista valitsi vakavan ja loput 25 lapsista valitsi iloisen naaman kuvaamaan kulunutta päivää ja sen tunnelmia. Surullisen naaman valinneet lapset kertoivat, että ulkona tuli kuuma auringossa ja joku lapsista oli joutunut pelaamaan minigolfia yksin, kun oli tullut riitaa parin kanssa.

Eläinpäivänä lapset pääsivät nauttimaan maaseudusta ja sen antimista. Pidin itse tärkeänä lasten viemisen kotieläintilalle. Siellä he saivat kohdata tavallisia kotieläimiä, mikä ei ole itsestäänselvyys. Kaikilla lapsilla ei ole välttämättä mahdollisuutta vierailla oikealla maatilalla. Kaupunkiympäristö tarjoaa omat puitteensa lasten kasvatuksessa ja virikkeiden tarjonnassa, mutta aito lämminhenkinen maatila on mielestäni kokemus, joka jokaisen lapsen tulisi päästä kokemaan.

Lapset olivat tyytyväisiä, kun saivat kiertää keskenään kotieläintilalla ilman aikuista. He ymmärsivät, että pystyimme luottamaan heihin. Suullinen palaute lapsilta oli pääosin myönteistä ja lapset kertoivat viihtyneensä kotieläintilalla. Rajakylässä 31 lapsesta 27 lasta valitsi iloisen naaman, kaksi vakavan ja yksi surullisen naaman. Rekolassa 38 lapsesta 30 valitsi iloisen naaman, kuusi vakavan naaman ja kaksi surullisen naaman. Lapset kertoivat loppupiirissä innoissaan eläinpäivästä ja kukin sai myös vuorollaan kertoa oman suosikkieläimensä.

Mun lempieläin oli Alokas, se tosi iso pukki.

Luontoretkipäivänä lapset pääsivät luontoon, saivat leikkiä ja kokea elämyksiä metsässä. Kaikista eniten lapset pitivät siitä, että saivat leikkiä metsässä vapaasti ja tutkia metsän ympäristöä. Vaikka metsässä ei ollut lapsille valmiiksi rakennettuja viritelmiä tai leikkivälineitä, lapset eivät näyttäneet pitkästyneen metsäympäristöön, vaan keksivät itse tekemistä. Kysyin lapsilta bussissa tunteita ja mielipiteitä metsäretkeltä. Suurin osa lapsista piti luontoretkipäivästä; 29 lapsesta 19 valitsi iloisen naaman päivän tunteeksi. Kuusi lapsista valitsi vakavan naaman ja neljä lapsista valitsi surullisen naaman. Kysyin niiltä lapsilta, jotka olivat nostaneet esille vakavan tai surullisen naaman, minkä takia he olivat kyseisen naaman valinneet. Suurin osa vastasi sen johtuneen hyttysistä tai tylsistymisestä. Luontoretkipäivä sai lapsilta yhteensä vähiten iloisia naamoja ja osoittautui sen takia huonoimmaksi kokonaisuudeksi. Saappaansa mutaan juuttanut poika valitsi surullisen naaman ja kommentoi valintaansa näin:

Mä juutuin sinne mutaan ja saapas jäi sinne kaks kertaa.

Koska luontoretkeltä lähdettiin takaisin myöhään ja suurin osa lapsista lähti heti kotiin retken jälkeen, jouduin keräämään lapsilta palautteet bussissa. Sen takia palautteen kerääminen jäi pienimuotoiseksi. Metsäretki opetti minulle sen, etteivät lapset tarvitse runsaasti välineitä tai mutkikkaita ympäristöjä viihtyäkseen tai keksiäkseen tekemistä. Joskus riittää, kun maisemaa vaihdetaan edes vähän ja päästään näkemään uutta ympäristöä sekä kokemaan sen tarjoamia puitteita.

Kulttuuripäivän museovierailuista lapset näyttivät nauttineen kovasti. Museossa oli erilaisia tehtäväpisteitä, näyttelyitä, videoita, kuuntelukasetteja ja muuta tekemistä, joiden parissa lapset viihtyivät pitkään. Lasten mukaan mieluisinta Postimuseossa oli ratsastaa hevosella, katsella eri aikakausien postimiehiä, valmistaa oma postimerkki ja tehdä tehtäviä tietokoneilla. Kaikki eivät pitäneet Postimuseon tarjoamista tehtävistä. Jotkut kokivat ne liian vaikeiksi. Ratikkamuseossa lapsista mieluisinta oli päästä ajamaan ratikoilla. Noin puolet lapsista sanoi pitäneensä enemmän Postimuseosta ja puolet Ratikkamuseosta.

Oli kivaa ku sai tehdä sen oman postimerkin.

Rajakylässä lapsilta saadun palautteen mukaan kulttuuripäivä oli onnistunut kokonaisuus. 29 lapsesta 25 lasta valitsi päivän naamaksi iloisen naaman, kolme valitsi vakavan naaman ja yksi lapsi valitsi surullisen naaman. Negatiivinen asia monien lasten mielestä oli runsas kävely päivän aikana.

Intiaanipäivästä kerätyn palautteen mukaan intiaanipäivä osoittautui lasten mielestä onnistuneimmaksi toimintapäiväksi. 30 lapsesta 28 valitsi intiaanipäivästä iloisen naaman ja kaksi lapsista valitsi vakavan naaman. Lapset olivat pitäneet päivän monipuolisuudesta; oli saanut ulkoilla paljon, leikkiä, liikkua, askarrella ja paistaa tikkupullia.

Mä tykkäsin kaikista muusta paitsi pihalla olosta.

Koska intiaanipäivä piti sisällään paljon erilaista tekemistä, se tarjosi jokaiselle lapselle jotakin. Jos lapsi ei pitänyt askartelusta, hän saattoi kuitenkin innostua liikuntaosiosta.

Intiaaniteema oli monelle lapselle mieleinen, ja he eläytyivät siihen täysin monen eri toiminnan myötä. Uskon, että myös meidän ohjaajien eläytyminen intiaanipäivään teki siitä lapsille vielä hauskemman ja eläväisemmän päivän.

9.3 Ohjaajilta saatu palaute

Toimintapäivien päätyttyä kysyin päiväleirien ohjaajilta suullisesti palautetta toimintapäivistä ja erityisesti retkikohteiden valinnasta. Ohjaajista suurin osa oli sitä mieltä, että toimintapäivät onnistuivat hyvin ja ne olivat toimivia kokonaisuuksia. Retkikohteet olivat hyviä sekä tarjosivat lapsille monipuolista tekemistä. Retkikohteet olivat nimenomaan lapsille hyvin suunnattuja ja ohjaajat uskoivat lasten pitäneen kaikista retkikohteista.

Yksi ohjaajista oli sitä mieltä, että kulttuuripäivänä kävelyä tuli lapsille liikaa yhdeksi päiväksi. Toinen ohjaajista kuitenkin piti kävelymatkoja sopivan suuruisina. Myös eläinpäivän vierailuaika herätti eri mielipiteitä ohjaajien keskuudessa. Yhden ohjaajan mielestä aika oli liian pitkä ja lapset ehtivät kyllästyä kotieläinpuistoon. Toinen ohjaaja kuitenkin uskoi ajan olevan hyvä ja iloinen siitä, että lapset saivat olla rauhassa puistossa ilman kiirettä. Kotieläintila retkikohteena herätti vähiten innostusta ohjaajien suunnalta. Kaksi ohjaajista oli sitä mieltä, että eläinpäivänä Fallkulla oli liian pieni. Ohjaajat kuitenkin uskoivat, että lapsilla ei ollut tylsää.

Kaiken kaikkiaan ohjaajat olivat tyytyväisiä toimintapäiviin ja ratkaisuun siitä, että toimintapäivät järjestettiin osana päiväleirejä. Ohjaajat olivat yksimielisiä siitä, että oli mukavaa kun joku toinen oli suunnitellut ja järjestänyt valmiiksi päivän sisällön, teeman ja ohjelman sekä valinnut retkikohteet. Ohjaajien työmäärä väheni, kun heidän ei tarvinnut suunnitella ja järjestää retkipäiviä, vaan ne tulivat minulta suoraan valmiina paketteina. Ohjaajien mielestä toimintapäivät toivat mukavaa vaihtelua ja monipuolisuutta päiväleirien ohjelmaan. He sanoivat, että voisivat tulevaisuudessa toteuttaa samankaltaisia toimintapäiviä jatkossakin tai vieraila samoissa retkikohteissa.

9.4 Vanhemmilta saatu palaute

Rajakylän päiväleirin toimintapäiviin osallistuvien lasten vanhemmille lähetettiin sähköinen Webropol-kysely päiväleirin päättymisen jälkeen. Kysely lähetettiin 30 vanhemmalle ja siihen vastasi 20 vanhempaa. Kyselyssä oli asteikko, jossa kysyttiin vanhemman näkökulmasta sitä, kuinka paljon lapsi tykkäsi eri toimintapäivistä ja koko päiväleiristä asteikolla yhdestä viiteen. Taulukossa kysyttiin myös vanhemman mielipidettä siitä, muodostivatko toimintapäivät lapsen mielestä hyvän kokonaisuuden. Kyselyssä oli lisäksi kysymys, jossa kysyttiin kokonaisuutena vanhempi päiväleirin ja siihen kuuluneet toimintapäivät itse onnistuneena kokonaisuutena. Lopussa oli avoin kenttä, johon vanhempi sai lähettää terveisiä tai kehittämisehdotuksia ohjaajille.

TAULUKKO 1. Vanhempien palautekyselyn vastauksia numeroina

	1.En ole lainkaan samaa mieltä	2. Olen jonkin verran eri mieltä	3.En osaa sanoa	4.Olen jonkin verran samaa mieltä	5.Olen erittäin paljon samaa mieltä	Yhteensä	Keskiarvo
1. Lapseni viihtyi päiväleirillä	0	0	0	5	15	20	4,75
2. Lapseni piti urheilu- ja pelipäivästä	0	0	2	5	13	20	4,55
3. Lapseni piti eläinpäivästä	0	0	1	1	16	18	4,83
4. Lapseni piti luontopäivästä	0	2	1	3	12	18	4,39
5. Lapseni piti kulttuuripäivästä	0	1	0	1	16	18	4,78
6. Lapseni piti intiaanipäivästä	1	1	0	4	11	17	4,35
7. Lapseni mielestä eri toimintapäivät muodostivat hyvän kokonaisuuden	0	1	1	3	13	18	4,56
Yhteensä	1	5	5	22	96	129	4,6

Pääosin päiväleiristä ja toimintapäivistä saatu palaute oli positiivista. 19 vastaanuttua vanhempaa koki päiväleirin ja toimintapäivät onnistuneena kokonaisuutena. Väittämään: ”Lapseni viihtyi päiväleirillä” keskiarvoksi tuli 4,75. Urheilu- ja pelipäivä sai puolestaan vanhempien keskiarvoksi 4,55. Kolmantena väittämänä oli: ”Lapseni piti eläinpäivästä”. Tämän keskiarvoksi tuli 4,83. Vanhempien mukaan eläinpäivä oli lapsista toimintapäivistä onnistunein ja se sai eniten ”pisteitä”.

Neljännessä väittämässä kysyttiin sitä, pitikö lapsi luontopäivästä. Tähän väittämään keskiarvoksi saatiin 4,39. ”Lapseni piti kulttuuripäivästä”- väittämän keskiarvoksi tuli puolestaan 4,78. Viimeisenä kysyttiin vanhempien mielipidettä intiaanipäivästä. Tämä sai keskiarvoksi 4,35. Vanhempien mukaan lapset pitivät intiaanipäivästä vähiten. Kuitenkin lapsilta kysytyn palautteen mukaan intiaanipäivä osoittautui heidän mielestään suosituimmaksi päiväksi. Ehkä vanhemmat ajattelivat, että intiaanipäivä ei olisi ollut niin suosittu, koska muista toimintapäivistä poiketen päivän aikana emme retkeilleet. Voi kuitenkin olla, että ehkä juuri toimintapäivän erilaisuuden vuoksi lapset lopulta pitivätkin päivästä. Se tarjosi monenlaista toimintaa lapsille; leikkiä, askartelua ja liikuntaa. Lapset innostuivat kovasti päivän päätteeksi myös tikkupullien paistosta.

Taulukon päätteeksi kysyttiin sitä, mitä mieltä vanhempi oli siitä, kokiko lapsi toimintapäivät onnistuneeksi kokonaisuudeksi. Yksi vanhempi oli väittämän kanssa jonkin verran eri mieltä, yksi vanhempi ei osannut sanoa väittämästä mitään, kolme vanhempaa oli jonkin verran samaa mieltä väittämän kanssa ja 13 vanhempaa oli erittäin paljon samaa mieltä väittämän kanssa. Keskiarvoksi väittäjä sai 4,56.

Avoimeen kohtaan vanhemmat olivat kirjoittaneet positiivista palautetta monipuolisesta ohjelmasta ja retkien runsaudesta. Vanhemmat olivat iloisia siitä, että tällaista päiväleiritoimintaa toteutetaan, koska monilla vanhemmilla ei ole mahdollisuutta järjestää hoitoa lapselle koko kesäksi. Samankaltaista toimintaa toivottiin myös ensi kesälle. Kritiikkiä tuli lupalappujen paljoudesta, yksi lupalappu kaikille retkille olisi riittänyt, sekä aktiivisen ohjelman ja toiminnan vähäisyydes-

tä. Olisi kaivattu lisää muun muassa askarteluja ja pelejä, joihin ohjaaja olisi osallistunut lapsen kanssa.

10 POHDINTA

Opinnäytetyön tekeminen kokonaisuudessaan on ollut haastava, mutta myös antoisa kokemus. Olen tyytyväinen, että löysin itselleni mieleisen aiheen ja sain mahdollisuuden toteuttaa opinnäytetyöni toiminnallisena kokonaisuutena. Tässä luvussa kuvaan ajatuksia kehittämisprosessista ja toimintapäivistä sekä kerron omasta kehittämisestä koko prosessin ajalta.

10.1 Ajatuksia kehittämisprosessista

Opinnäytetyöprosessi Vantaan NMKY:llä alkoi hyvissä ajoin. Pääsin heti aloittamaan toimintapäivien teemojen suunnittelun. Minulla on ollut aikaa pohtia asioita, kuunnella ja oppia matkan varrella. Prosessi on edennyt vaihe vaiheelta, ja siihen on kuulunut toiminnan suunnittelu, toteutus ja arviointi.

Vantaan NMKY opinnäytetyöyhteisönä on toiminut hyvin. Yhteistyömme on sujunut ongelmitta ja koen, että minulla on ollut riittävästi tukea saatavilla. Työyhteisö on koko ajan tiennyt etenemisestäni ja minulla on ollut mahdollisuus kysyä, mennä käymään paikan päällä ja sopia tapaamisia.

Kun aloitin opinnäytetyöprosessia, Vantaan NMKY:n toiminnanjohtaja oli opintovapaalla ja olin yhteistyössä toiminnanjohtajan sijaisen kanssa. Myöhemmin itse toiminnanjohtaja palasi työhön ja jatkoin yhteistyötä hänen kanssaan. Tämä yhteyshenkilön vaihtuminen aiheutti omat haasteensa yhteistyön etenemiselle. Prosessin aloittaminen ja lopettaminen eri henkilöiden kanssa vaati minulta aktiivista yhteydenpitoa kumpaankin ja varmistuksen siitä, että myös toiminnanjohtaja on tietoinen siitä, mitä olen tekemässä. Loppujen lopuksi toiminnanjohtajan vaihdoksesta huolimatta kaikki sujui hyvin. Yksi syy siihen oli, että olin paljon tekemisissä myös Vantaan NMKY:n lapsityösihteerin kanssa. Hän on ollut mukani alusta saakka ja ollut yhteyshenkilö minun ja toiminnanjohtajan sijaisen ja toiminnanjohtajan välillä ja pitänyt heidät myös ajan tasalla tekemisistäni.

Suunnitteluun käytetyn työmäärän kannalta oli valitettavaa, ettei alkuperäistä suunnitelmaa voitukaan toteuttaa sellaisenaan, vaan toimintapäivät jouduttiin sijoittamaan uuteen ympäristöön. Hakunilan toimipisteen kesätoiminnassa on aiempina vuosinakin ollut vaihtelevuutta ilmoittautumisissa, ja siksi toimintapäivien sijoittaminen Hakunilaan oli tietoinen riski. Silti uskoin, että ilmoittautumisia tulisi paljon ja alkuperäiset toimintapäivät olisi voitu toteuttaa.

Olen tyytyväinen, että toimintapäivät löysivät uuden ympäristön, jossa niitä pystyttiin toteuttamaan. Toimintapäivien vieminen uuteen ympäristöön aiheutti haasteiden lisäksi myös paljon hyviä asioita. Päiväleirien ohjaajat olivat tyytyväisiä, kun saivat uudenlaista sisältöä ja toimintamuotoja leireihinsä. Minä olin tyytyväinen, kun sain muita ohjaajia avuksi toteuttamaan päiviä ja lapsiryhmät, joille toimintaa pystyi järjestämään. Ohjaamani päivät helpottivat myös päiväleirien ohjaajien työtaakkaa ja antoivat heille ideoita sekä vinkkejä toteuttaa samankaltaisia päiviä jatkossakin.

Jäin pohtimaan, miksi toimintapäivät eivät vetäneet tarpeeksi ihmisiä puoleensa, eikä ilmoittautumisia alkuperäiseen suunnitelmaan tullut tarpeeksi. Mahdolliset syyt voivat olla moninaiset. On mahdollista, että alueena Hakunilassa ei ollut tarpeeksi kohderyhmän lapsia tai kahden viikon sijasta olisi pitänyt olla mahdollisuus antaa lasten olla toimintapäivissä mukana kolme viikkoa. Ilmoittautumisten vähyyteen vaikutti melko varmasti myös muu samankaltainen toiminta Hakunilan alueella, kuten Vantaan NMKY:n toiset päiväleirit. Myös muut tahot, kuten Kansallinen Lastenliitto (Leirit 2012), Vantaan Kaupunki (Vantaa 2012), Helsingin seurakunta (Helsingin seurakunnat i.a.) ja tänä vuonna ensimmäistä kertaa Hop Lop Oy (Hoplop 2011) järjestivät samankaltaista päiväleiritointia samoihin aikoihin lähialueella. Koska toimintamuotoni oli uusi, herätti se varmasti myös epäilystä vanhempien keskuudessa. Päiväleirit olivat vanhempia kokonaisuuksia ja monet lapset olivat olleet niillä mukana jo aiempina vuosina.

Opinnäytetyöprosessin aikana on ollut erityisen tärkeää, että työelämäyhteistyö on sujunut hyvin ja luottamus on ollut molemminpuolista. Olemme kumpikin pitäneet taholtamme kiinni sovituista aikatauluista ja etukäteen sovituista tehtävistä. On tärkeää, että Vantaan NMKY:n työntekijät ovat voineet luottaa minuun

niin ohjaajana kuin täysiveroisena työntekijänä. Toimintapäivien ajan olen pyrkinyt kunnioittamaan lapsia tasa-arvoisesti. Lapsille on lähetetty infokirjeet etukäteen siitä, mitä toimintapäivät tarkoittavat ja tulevat sisältämään. Jokaisesta retkestä on lähetetty lupalappu lasten koteihin.

Olin etukäteen kysynyt lasten vanhemmilta kirjallisesti luvan lasten kuvien käytämisestä opinnäytetyössä ja toimintapäivien aikana otinkin runsaasti kuvia lapsista. Lupalapussa en kuitenkaan ollut maininnut, että opinnäytetyö menee internettiin Theseus-tietokantaan. Näin ollen tietosuojapäselvyyksien vuoksi en kuitenkaan voinut laittaa selkeitä tunnistettavissa olevia kuvia opinnäytetyöhöni, vaan rajasin kuvia niin, ettei niistä ole tunnistettavissa lasten kasvoja tai henkilöllisyyttä, tai laitoin kuvia, joissa lapsi näkyi vain takaapäin.

Olen tyytyväinen vanhemmille lähetetyn palautekyselyn vastausasteeseen. Vanhemmista 2/3 vastasi kyselyyn. Mielestäni hyvä vastausaste kertoo siitä, että vanhemmat arvostivat toimintaa ja olivat valmiita sekä halukkaita kertomaan mielipiteensä toiminnan onnistumisesta. Vanhemmat saivat antaa myös kehittämissuhteita ja ajatuksia toiminnasta tulevaisuuden kannalta. En osannut odottaa näinkään hyvää vastausprosenttia ja olin tästä positiivisesti yllättynyt. Palautteen kautta myös Vantaan NMKY sai arvokasta tietoa lasten vanhemmilta toimintansa onnistumisesta ja kokonaisuudesta.

Ohjaajilta keräsin palautetta suullisesti toimintapäivien jälkeen. Ohjaajilta kerätty palaute jäi kokonaisuudessaan melko niukaksi. Ohjaajilla ei ollut paljoa sanottavaa toimintapäivistä. Olisin mahdollisesti saanut enemmän palautetta ohjaajilta esimerkiksi kirjallisen palautekyselyn avulla. Lasten palautteen keräämistapaan sen sijaan olin tyytyväinen. Suurelta joukolta lapsia palautteen kerääminen on haastavaa ja naamakortit osoittautuivat hyväksi keinoksi tähän tarkoitukseen. Kalliolan ym. (2010, 90) mukaan ohjaustilanteen lopussa on hyvä koota ohjattavat yhteen ja käydä läpi, mitä ohjaustilanteessa on tehty sekä pohtia uusia tai opittuja asioita. Lopputuokiossa kerätään palaute ohjattavilta. Palautteen kerääminen auttaa ohjattavia ymmärtämään koettuja kokemuksiaan ja antaa mahdollisuuden kertoa omia tunteita itse ohjaustilanteesta. Ohjaajalle palaute on tärkeää, jotta hän saa tietoa toiminnan onnistumisesta ja mahdollisista

kehittämisehdotuksista. Toimintapäivän jälkeen oli tärkeää, että halukkaat lapset saivat kertoa päivästäan myös suullisesti. Jokaisella lapsella oli mahdollisuus tulla kuulluksi. Tätä hetkeä pyrimme kunnioittamaan antamalla jokaiselle puheenvuoron. Olin yllättynyt siitä, kuinka monella lapsella oli sanottavaa toimintapäivästä ja kuinka moni lapsi halusi käyttää puheenvuoronsa.

10.2 Ajatuksia toimintapäivistä

Toimintapäivien aikana saattoi tulla muutoksia. Esimerkiksi Rekolan leirin kanssa emme ehtineet Ratikkamuseoon kulttuuripäivänä. Myös hartauksien pito ei aamukiireiden takia onnistunut aamulla ja ne pidettiin iltapäivällä. Joiltain päivistä hartaus jäi kokonaan pois. Suunnitelmia jouduttiin välillä miettimään uudelleen, mihin olin kuitenkin varautunut. Lapsiryhmä oli iso ja kaikkeen meni paljon aikaa. Toimintapäivien päätoiminta, teema ja sisältö pysyivät jokaisena toimintapäivänä kuitenkin suunnitelmien mukaisena ja kaikki päivät toteutettiin onnistuneesti. Toimintapäivien aikana pyrin itse olemaan motivoitunut ja innostunut ohjaaja, jotta positiivinen asenne heijastuu myös lapsiin.

Minulle yllätyksenä toimintapäivien aikana tuli se, kuinka lapset tarvitsivat päivän aikana myös vapaa-aikaa. Toimintapäivä ei täten voinut kestää koko päivää. Toimintapäiväosuutta ennen tai sen jälkeen lapset tarvitsivat myös aikaa olla ja leikkiä vapaasti. Yleensä toimintapäivänä ohjelmani alkoi kello 9:00–10:00 ja päättyi välipalalle noin kello 14:00. Välipalan jälkeen iltapäivällä ohjelma eteni päiväleirin mukaan; leikittiin ja ulkoiltiin, ja monet lapset lähtivät heti välipalan jälkeen kotiin osan lapsista jäädessä päiväleirille pisimmillään jopa puoli viiteen asti.

Haastetta toimintapäivien suunnittelemiseen ja ohjaamiseen antoi osallistuvien lasten vaihtelevat iät. Vaikka suurin osa lapsista oli ensimmäisen ja toisen luokan päättäneitä 7-8-vuotiaita lapsia, oli joukossa myös iältään vanhempia koulu-laisia. Sen takia kaiken toiminnan tuli olla eri-ikäisille lapsille sopivaa niin kiinnostuksen kuin taitotasonkin näkökulmasta. Toimintapäivien retkikohteet vastasivat hyvin tähän tarpeeseen ja niistä löytyi mielenkiintoista tekemistä. Zimmerin

(2001, 50) mukaan ihminen kehittyy yksilölliseen tahtiin, ja samanikäiset lapset voivat olla hyvinkin eri kehitysvaiheessa. Myös samanikäisten lasten taitotaso toimintapäivissä saattoi vaihdella paljon keskenään. Tämä oli myös otettava huomioon toimintapäivien aikana. Erityisesti huomasin tämän kulttuuripäivänä Postimuseossa, kun lapset saivat tehtäviä Postimuseon kiertämisen aikana. Osalle lapsista tehtävät olivat hyvin helppoja, mutta toiset lapsista tarvitsivat paljon apua tehtävien ymmärtämisessä ja tekemisessä.

Tavoitteenani oli mahdollistaa toimintapäivien kautta lapsille uusia elämyksiä ja kokemuksia. Perttulan (2007, 56) mukaan kukaan ei voi yksin sanoa, minkälainen kokemus elämys on, vaan sen määrittää aina ihminen itse ja hänen koetun kokemuksen tärkeys. Toivon, että jokainen lapsi pystyi löytämään edes yhdestä toimintapäivästä jotakin erityistä ja elämyksellistä, jotakin mieleenpainuvaa. Elämyksen ei välttämättä tarvitse olla suuri ja ihmeellinen. Uskon, että toimintapäivien monipuolisuus ja erilaiset kokonaisuudet pystyivät tarjoamaan mahdollisimman monenlaisia elämyksiä mahdollisimman monelle lapselle. Ehkä jollekin lapselle juuri luonnossa liikkuminen, lampaan silittäminen tai tikkupullan paisto pystyi antamaan sen kokemuksen ja muiston, joka voi säilyä hänen mielessään positiivisena kokemuksena pitkään.

Tänä päivänä lapset elävät maailmassa, joka muuttuu jatkuvasti ympäristöltään ja maisema kaupunkilaistuu yhä entisestään. Monelle lapselle leikkiminen metsässä tai luonnossa ei välttämättä ole mahdollista. (Abrahamsson & Tolonen 1997, 230.) Tämän takia halusin viedä lapset keskelle luontoa metsään ja maatilalle, jossa he pääsivät kokemaan uudenlaista ympäristöä ainaisen kaupunkimaiseman sijaan.

Kristillinen kasvatus toimintapäivien aikana toteutui hartauksien kautta, joiden aikana pääsimme kuulemaan ja pohtimaan asioita kristinuskon Jumalasta. Keskusteluhetkemme jäivät välillä tosin aika lyhyiksi, eivätkä useat lapset osoittaneen mielenkiintoa hartaushetkiimme. Joukosta löytyi kuitenkin myös lapsia, jotka vaikuttivat myönteisiltä hartausten pitoon. Jo pelkästään näiden lasten vuoksi näin hartaushetket tärkeinä, jotta halutessaan lapsilla on mahdollisuus osallistua niihin ja kertoa hartauksista nousseista ajatuksista. Kristillistä kasva-

tusta olisi voinut mielestäni olla enemmänkin. Toimintapäivät sisälsivät kuitenkin jo itsessään niin paljon ohjelmaa, ettei pidempiin hartaus/hengellisiin hetkiin olisi ollut aikaa. Toisaalta, koska Vantaan NMKY on kristillisekumeeninen liike, koin hengellisyyden ja kristillisen kasvatuksen olevan toimintapäivillä ja koko leirillä jatkuvasti mukana kulkeva elementti. Ohjaajana pyrin kunnioittamaan Vantaan NMKY:n kristillisiä arvoja ja itse olemaan lapsille turvallinen ja luotettava aikuinen, jota lasten olisi helppo lähestyä.

Iljäksi (2009, 126–130) mukaan rakkauden, hyväksynnän ja oman arvostuksen kokeminen kasvatuksen myötä tukee lasta elämän eri vaiheissa. Jo pienen lapsen kanssa on hyvä käydä läpi kristillisen uskon perusarvoja kertomalla, näyttämällä ja kokemalla lapsen kanssa esimerkiksi iltarukousta rukoilemalla. Kristilliseen kasvatukseen kuuluu kertominen lapselle Jeesuksesta ja Jumalasta, sekä hänen rakkaudestaan. Kasvattajana pyrin välittämään lapsille kuvaa lähimmäisenrakkaudesta ja kaikkien tasapuolisesta kunnioittamisesta. Kuuntelin lapsia, kun heillä oli asiaa ja olin läsnä. Kaikki lapset hyväksyttiin osaksi ryhmäämme ja saivat esimerkiksi loppupiirin aikana tulla kuulluiksi ja kokea näin heidän ja heidän asioidensa olevan tärkeitä.

Palautteet eri tahoilta antoivat minulle myös kritiikkiä siitä, mitä tekisin nyt toisin. Olen tyytyväinen valitsemiini retkikohteisiin, mutta kaupungissa sijaitsevien Postimuseon ja Ratikkamuseon sijainti oli päiväleireihin nähden huono. Ison lapsiryhmän vieminen kaupunkiin vaati ohjaajilta valppautta ja erityistä ryhmän halluutta. Myös julkisilla liikennevälineillä kulkeminen tuntui työläältä. Kulttuuripäivän kohteet olisivat voineet olla lähempänä päiväleirien sijaintia tai olisimme voineet mennä museoihin tilausajobussilla.

Falkullan retkikohde herätti eriäviä mielipiteitä ohjaajien keskuudessa. Itse pidin kohteesta, koska se oli sopivan lähellä ja samalla tarpeeksi pieni, jotta lapset pystyivät liikkumaan tilalla vapaasti, mutta silti riittävän kokoinen ja eläinlukumäärältään sopiva. Kohteessa vietetty aika tuntui melko pitkältä. Ryhmälle olisi riittänyt lyhyempikin aika. Välillä toimintapäivän aikana vaikutti kuitenkin siltä, että toiminnan määrää oli enemmän kuin ajallisia resursseja. Olisin toivonut toimintapäiviin selvempää säännöstä siitä, miten jokainen päivä rakentuu ja al-

kaa. Tämä ei kuitenkaan ollut mahdollista lasten portaittaisen saapumisen vuoksi.

Lapsiryhmät molemmilla päiväleireillä olivat suuria, ja monet aktiviteetit olisivat onnistuneet paremmin pienemmän lapsiryhmän kanssa. Meillä oli paljon ohjattua toimintaa, kuitenkin yhdessä palautekyselyssä tulleen vastauksen mukaan sitä toivottiin vielä lisää. Ohjattua toimintaa olisi sinänsä voinut olla enemmänkin, mutta itse havaitsin ohjaajana toimintapäivien aikana myös lasten vapaan leikin tärkeyden.

Produktio noudatti Vantaan NMKY:n kolmio-periaatetta hengen, sielun ja ruumiin tasapuolisesta hoitamisesta. Lapset saivat mielekästä, fyysistä, elämyksellistä ja toiminnallista tekemistä, pääsivät lähelle luontoa ja saivat rentoutua ja levähtää eri maisemissa. Hartauksien myötä saimme kosketuspintaa myös kristillisyyteen ja kysymyksiin sen ympärillä ja näin tavoite lapsen kristillisen kasvatuksen tukemisesta onnistui. Lapset saivat mielekästä ja ohjattua toimintaa koulujen jäätyä kesätauolle. Ohjattu toiminta koululaisten kesäloman aikana koettiin vanhempien palautekyselyn perusteella tarpeelliseksi.

10.3 Oma kehittyminen ja toiminta

Koko opinnäytetyöprosessi opetti minulle paljon. Ennen kaikkea kehityin organisoimisessa ja suunnitelmallisuudessa. En tiennyt mitä kaikkea liittyy toiminnan järjestämiseen, ja miten paljon se vaatii resursseja. Tilojen varaamiset, toiminnan suunnittelu, reittien miettiminen, turvallisuusasioiden pohtiminen ja mainostaminen veivät paljon aikaa. Uskon nyt olevani tietoinen siitä, mitä tapahtuman järjestäminen vaatii ja mihin kaikkeen sen ympärillä kuluu aikaa. Sain lisää tuntumaa ja kokemusta toiminnan suunnitteluun ja ohjaamiseen ennen kaikkea ison lapsiryhmän kanssa.

Toimintapäivien vieminen uuteen ympäristöön oli minulle ammatillinen kokemus ja haaste. Selviydyin pettymyksestä ja otin käyttöön suunnitelman B, mukauduin uuteen tilanteeseen ja vein toimintapäivät osaksi isompaa kokonaisuutta par-

haani mukaan. Sisällöiltään toimintapäivät eivät muuttuneet. Sen sijaan jouduin itse miettimään toimintapäiviä uudestaan toisesta perspektiivistä ja ottamaan huomioon päiväleirit, niiden sisällöt, uuden ympäristön ja tilat, muut ohjaajat ja heidän roolinsa sekä isot lapsiryhmät.

Ohjaustilanteissa haastetta toivat isot lapsiryhmät. Ohjaaminen ja lasten huomion kiinnittäminen ei ollut helppoa, koska lapsia oli paljon. Kouluikäiset kesälomalle jääneet lapset olivat usein hyvinkin vilkkaita ja äänekkäitä. Onneksi meitä ohjaajia oli useita ja pystyimme jakamaan vastuuta ja ohjaustilanteita sekä tukemaan toisiamme. Lasten yksilöllinen huomioiminen oli myös haastavaa. Olin halunnut tutustua lapsiin yksilöllisesti ja viettää aikaa heidän kanssaan enemmän. Väistämättä osaan lapsista tutustui enemmän ja osa lapsista jäi tuntemattommiksi. Kahden viikon aikana on melkein mahdotonta päästä tutustumaan yksilöllisesti moneen kymmeneen lapseen. Opin kuitenkin lähes jokaisen Rajakylän päiväleirin lapsen nimen ja sain otettua edes vähän kontaktia heistä jokaiseen.

Aution ja Kasken (2005, 63) mukaan ohjaajan tulisi välttää tilanteita, joissa lapset joutuvat odottamaan pitkiä aikoja. Ohjaajana pyrin pitämään tämän ajatuksen ohjaustilanteissa mielessäni ja järjestämään lapsille tekemistä ja aktiviteetteja odottelutilanteisiin tai siirtymään lasten kanssa paikasta toiseen portaittaisesti. Kuitenkin, ison lapsiryhmän kanssa tuli väistämättä tilanteita, joissa lapset joutuivat odottelemaan joko aktiviteetin alkamista, siirtymätilannetta tai toisia lapsia. Useimmiten toiset lapset joutuivat odottamaan muita ryhmän lapsia. Esimerkiksi eläinpäivänä Fallkullassa ennen bussin tuloa osa lapsista joutui odottamaan paikoillaan pitkän aikaa, ennen kuin muut lapset saatiin kerättyä jonoon ja ennen kuin bussi saapui hakemaan meidät.

Minulla on kokemusta pienten, alle kouluikäisten lasten ohjaamisesta. Kouluikäiset lapset olivat minulla aivan uusi ikäluokka, enkä ole ennen ohjannut sen ikäisiä lapsia. Näin ollen toimintapäivien ohjaaminen toi minulle myös paljon uusia oppimisen kokemuksia iältään vanhempien lasten ohjaamisesta. Positiivisesti yllätyin siitä, kuinka älykkäitä sen ikäiset lapset ovat, ja kuinka paljon helpompaa vanhempien lasten ohjaaminen oli. Kouluikäisten lasten kanssa pystyin

tekemään aivan uusia ja erilaisia asioita kuin päiväkotikäisten lasten kanssa. Kouluikäiset lapset ymmärsivät ohjeita, pystyivät seuraamaan päivän kulkua, antamaan palautetta päivästä ja kertomaan omia mielipiteitä eri toiminnoista.

Leikimme lasten kanssa paljon yhteisleikkejä, joissa lapset ymmärsivät sääntöjä ja noudattivat niitä. Lasten kanssa pystyi juttelemaan maailmalla tapahtuvista asioista. Lapset tiesivät paljon asioista ja olivat halukkaita sekä innostuneita keskustelemaan. Autio ja Kaski (2005, 28–30) kirjoittavatkin siitä, kuinka ohjaajan näkökulmasta kouluikäisen lapsen ohjaaminen ei ole yhtä vaikeaa kuin alle kouluikäisten. Harjoitteet, pelit ja leikit voivat olla vaativampia, lapset osaavat noudattaa sääntöjä, eikä ohjaajan itse tarvitse olla koko ajan toiminnassa mukana. Tämän ikäiset lapset pystyvät myös keskittymään tiettyyn toimintaan pitkäksi aikaa. (Autio & Kaski 2005, 27).

Kalliolan (2010, 80–81) mukaan jokaisessa ohjaustilanteessa tulisi olla kolmen tason tavoitteet: päätavoite, välitavoite ja ohjaajan oma tavoite. Päätavoitteella tarkoitetaan ohjaustilanteen isoa tavoitetta, johon ohjaustilanteella pyritään. Välitavoitteet ovat tukemassa päätavoitetta ja ovat pienempiä tavoitteita ohjaushetkissä, joiden avulla pyritään kohti päätavoitetta. Ohjaajan oma tavoite on pää- ja välitavoitteesta riippumaton ohjaajan henkilökohtainen tavoite, joka voi vaihtua ohjaustilanteen mukaan.

Suunnitellessani ja ohjatessani toimintapäiviä, pyrin pitämään kolmen tavoitteen tason mielessäni. Pystyin löytämään työskentelystäni ja ohjaamisestani nämä kolme tavoitetta. Päätavoite toimintapäivän aikana oli kyetä järjestämään ja ohjaamaan tietty suunniteltu toimintapäivä alusta loppuun asti onnistuneesti. Välitavoitteita toimintapäivien aikana olivat pienemmät osa-alueet, joiden kautta edettiin kohti päätavoitetta, eli onnistunutta toimintapäivää. Välitavoitteet olivat osia toimintapäivistä, kuten onnistunut aamuhartaus, matkustaminen retkikohteeseen, retkikohteessa vierailu, siirtyminen toiseen retkikohteeseen, ohjattu toiminta tai loppupalautteen kerääminen. Ohjaajana henkilökohtaiset tavoitteeni vaihtelivat ohjaustilanteissa. Henkilökohtaisia tavoitteitani saattoi olla esimerkiksi saada lapset turvallisesti kuljetettua retkikohteeseen, saada annettua lapsille

ohjeet tai pystyä toiminaan turvallisena ja luotettavana ohjaajana ohjaushetkelä.

Opinnäytetyöprosessiin on kuulunut myös laaja kirjallinen tuotos, opinnäytetyöraportti. Kirjoittaminen on aina ollut minulle mielekästä ja olen havainnut, että minun on helppo tuottaa tekstiä. Opinnäytetyöraporttia kirjoittaessani minun on kuitenkin pitänyt opetella tutkimuksellista kirjoitustyyliä ja opittava myös tiivistämään asiasisältöä. Raportin sisällön rakentaminen järkevään muotoon ja teorian ottaminen haltuun on välillä tuntunut haastavalta, mutta on myös opettanut minulle paljon.

Olen saanut opinnäytetyöprosessin aikana rohkeutta ottaa yhteyttä eri tahoihin, sopia asioita ja ennen kaikkea tuoda omaa suunnitelmaani esille ja uskoa siihen. Myös toimintapäivien muuttuminen toiseen ympäristöön oli minulle raskas, mutta opettavainen kokemus siitä, miten kaikki ei aina työyhteisössä suju suunnitelmien mukaan, vaan pettymyksiä voi tulla.

Yhteistyö työyhteisön ja muiden ohjaajien kanssa oli minulle hyödyllistä. Pala-vereissa ja tapaamisissa työntekijöiden kanssa liittyen toimintapäiviin sain paljon hyviä vinkkejä sekä opin yhteistyötaitoja. Tunsin olevani osa työyhteisöä ja tiimin jäsen. Opin jakamaan vastuuta muiden kanssa, ottamaan vastaan ideoita ja ehdotuksia sekä työskentelemään tiimissä.

Opinnäytetyön myötä tunnen kasvaneeni ammatillisesti. On hienoa, että olen päässyt itse suunnittelemaan toimintapäiviä ja myös toteuttamaan niitä. Minulle on ollut aiemmin haastavaa ottaa yksin isoa vastuuta projekteista, mutta nyt olen kuitenkin saanut varmuutta siihen. Opinnäytetyöprosessin myötä sain mahdollisuuden oppia kantamaan vastuuta isommista kokonaisuuksista sekä kykeneväisyyttä itsenäisiin päätöksentekoihin.

LÄHTEET

- Abrahamsson Ria & Tolonen Katja 1997. Seikkailun lähtökohdat. Teoksessa Liisa Luukkonen (toim.) Nollasta neljääntoista. Käsikirja seurakuntien lapsi- ja varhaisnuorisotyöhön. Helsinki: LK-KIRJAT/Lasten keskus, 225–236.
- Ahonen, Timo; Lamminmäki, Tuija; Närhi, Vesa & Räsänen, Pekka 2003. Koulun aloittaminen ja varhaiset oppimisvaikeudet. Teoksessa Paula Lyytinen, Mikko Korhonen & Heikki Lyytinen (toim.) Näkökulmia kehityspsykologiaan. Kehitys kontekstissaan. WSOY: Porvoo, 168–187.
- Autio, Tuire & Kaski, Satu 2005. Liikunta tukemassa lapsen ja nuoren kasvua. Ohjaamisen taito. Helsinki: Edita.
- Beard, Ruth M 1971. Piagetin kehityspsykologia. Helsinki: Tammi.
- Beilin, Harry 2002. Piagetin teoria. Teoksessa Ross Vasta (toim.) Kuusi teoriaa lapsen kehityksestä. Kuopio: Unipress, 109–160.
- Dolto, Françoise 2002. Lapsuuden taitekohdat. Helsinki: Eveil.
- Dunderfelt, Tony 1998. Elämänkaaripsykologia. Porvoo: WSOY.
- Helsingin seurakunnat i.a. Malmi. Toiminta. Leirit ja retket. Viitattu 13.7.2012.
<http://www.helsinginseurakunnat.fi/seurakunnat/malmi/toiminta/koulukaistentoiminta7-13-vuotiaat/leiritjaretket.html>
- Hoplop 2011. Liikuntaleirit. Viitattu 13.7.2012.
http://www.hoplop.fi/liikuntaleirit?gclid=CP_ei8Sqsq8CFUx0mAodrlc-Gw
- Hämäläinen, Juha & Kurki, Leena 1997. Sosiaalipedagogiikka. Porvoo: WSOY.
- Hämäläinen, Juha 1998. Outdoor adventure and experiential orientation of pedagogy in social pedagogic thought and action. Teoksessa Timo Lehtonen (toim.) Adventure for life. Jyväskylä: Atena, 148-168.
- Iljäs, Kirsti 2009. Arvot asuvat kotona. Ajatuksia perhearvoista. Helsinki: Kirjapaja.
- Jarasto, Pirkko & Sinervo, Nina 1998. Elämää varten. Kouluikäisen lapsen maailma. Jyväskylä: Gummerus.

- Kalliola, Tiina; Kurki, Arja; Salmi, Marjaana & Tamminen-Vesterbacka, Tutta 2010. Matkalla ohjaajuuteen. Helsinki: Kirjapaja.
- Karppinen, Seppo J.A. & Latomaa, Timo 2007. Elämyksestä ja kokemuksesta teoriaa ja käytäntöä. Teoksessa Seppo J.A. Karppinen & Timo Latomaa (toim.) Seikkaillen elämyksiä. Seikkailukasvatuksen teoriaa ja sovelluksia. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus, 11-20.
- Karppinen, Seppo J.A. 2007. Elämyksestä kokemukseen ja oppimiseen. Teoksessa Seppo J.A. Karppinen & Timo Latomaa (toim.) Seikkaillen elämyksiä. Seikkailukasvatuksen teoriaa ja sovelluksia. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus, 75–97.
- Keenan, Thomas & Evans, Subhadra 2009. An Introduction to Child Development. Second edition. Sage foundations of psychology. Los Angeles: Sage.
- Kiiski, Eero 1998. Adventure in the world of experience. Teoksessa Timo Lehtonen (toim.) Adventure for life. Jyväskylä: Atena, 104–113.
- Kinnunen, Saara 2003. Anna mun olla lapsi. Helsinki: Kirjapaja.
- Kinnunen, Saara 2011. Lapsen usko. Miten tukea lapsen hengellistä kasvua? Helsinki: Uusi tie.
- Kivimäki, Juha-Matti 2012. Toiminnanjohtaja Vantaa NMKY, Hakunilan kirkko. Vantaa. Henkilökohtainen tiedonanto 13.4.
- Korkiakangas, Mikko 2003. Sosiaalisen kognition kehitys. Teoksessa Paula Lyytinen, Mikko Korkiakangas & Heikki Lyytinen (toim.) Näkökulmia kehityspsykologiaan. Kehitys kontekstissään. WSOY: Porvoo, 188–201.
- Laine, Anne; Ruishalme, Outi; Salervo, Pirjo; Siven, Tuula & Välimäki, Päivi 2003. Opi ja ohjaa. Sosiaali- ja terveysalalla. Helsinki: WSOY.
- Laki kulutustavaroiden ja kuluttajapalvelusten turvallisuudesta 30.1.2004/75. Viitattu 21.3.2012.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2004/20040075>
- Lehtonen, Kai; Mäkelä, Eeva & Pulli, Kalle 2007. Ohjaus seikkailutoiminnassa. Teoksessa Seppo J.A. Karppinen & Timo Latomaa (toim.) Seikkailujen elämyksiä. Seikkailukasvatuksen teoriaa ja sovelluksia. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus, 127–138.

- Lehtonen, Timo 1998. Respectful attitude in experiential pedagogic work. Teoksessa Timo Lehtonen (toim.) *Adventure for life*. Jyväskylä: Atena, 94–105.
- Leirit 2012. Kansallinen lastenliitto. Vantaa. Päiväleirit. Viitattu 13.7.2012.
<http://www.leirit.fi/vantaa/paivaleirit/>
- Linnilä, Maija-Liisa 2011. *Kumpi on valmis-lapsi vai koulu?* Tampere: Mediapinta.
- Louhela, Virpi 2010. Seikkailu opetusmenetelmien monipuolistajana. Teoksessa Timo, Latomaa & Seppo J.A. Karppinen (toim.) *Seikkaillen elämyksiä 2. Elämyksen käsitehistoriaa ja käytäntöä*. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus. 150–162.
- Lund, Pekka 2004. *Namikalainen kasvattaja. Kouluttajan käsikirja*. Suomen NMKY:n urheiluliitto.
- Luukkonen, Liisa 1997. Lapsen kehitys. Teoksessa Liisa Luukkonen (toim.) *Nollasta neljään*. Käsikirja seurakuntien lapsi- ja varhaisnuorisotyöhön. Helsinki: LK-KIRJAT/Lasten keskus, 30–49.
- Mannerheimin Lastensuojeluliitto i.a. Ajankohtaista. *Lapsi yksin kotona. Milloin lapsen voi jättää turvallisesti yksin kotiin?* Viitattu 11.9.2011.
http://www.mll.fi/ajankohtaista/yksin_kotona/
- Mattila, Sirkka 2008. Uskontokasvatuksen orientaatio. Teoksessa Tiina Kangasmaa, Heljä Petäjä & Päivi Vuorelma (toim.) *Lapsen kaltainen*. Helsinki: Lasten Keskus Oy, 62–68.
- Meidanperhe i.a. Artikkelit. *Vaihtoehtoja koululaisen yksinololle*. Viitattu 11.9.2011.
http://www.meidanperhe.fi/artikkeli/koti/1237/vaihtoehtoja_koululaisen_yksinololle.
- Muhonen, Mervi & Tirri, Kirsti 2008. Mitä on kristillinen kasvatustiete? Teoksessa Jouko Porkka (toim.) *Johdatus kristilliseen kasvatukseen*. Helsinki: LK-KIRJAT/Lasten keskus. 63-82.
- Perttula, Juha 2007. Elämysten merkitys ihmiselämässä. Teoksessa Seppo J.A. Karppinen & Timo Latomaa (toim.) *Seikkaillen elämyksiä. Seikkailukasvatuksen teoriaa ja sovelluksia*. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus, 53–74.

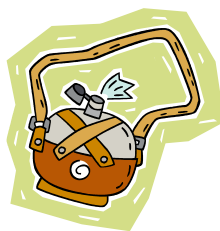
- Riekkinen, Wille 2008. Kristillisen kasvatuksen lähtökohdista. Teoksessa Jouko Porkka (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: LK-KIRJAT/Lasten keskus, 83–93.
- Ruoppila, Isto 2003. Johdanto. Teoksessa Paula Lyytinen, Mikko Korhonen & Heikki Lyytinen (toim.) Näkökulmia kehityspsykologiaan. Kehitys kontekstissaan. WSOY: Porvoo, 30–39.
- Räsänen, Antti 2008. Kristillinen kasvatusteoriassa ja käytännössä. Teoksessa Jouko Porkka (toim.) Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: LK-KIRJAT/Lasten keskus. 287–304.
- Saarinen, Seija 1997. Työalojen erityispiirteitä. Päiväkerho osana kirkon lapsityötä. Teoksessa Liisa Luukkainen (toim.) Nollasta neljään. Käsikirja seurakuntien lapsi- ja varhaisnuorisotyöhön. Helsinki: LK-KIRJAT/Lasten keskus. 130-135.
- Suomen NMKY i.a. Kansainvälinen toiminta. Viitattu 11.9.2011.
<http://www.ymca.fi/www/page.php?cat=16>
- Typpi, Marja-Riitta 2011. Lapsityönsihteerin kirkko. Vantaa. Henkilökohtainen tiedonanto 30.8.
- Vantaa 2012. Liikunnalliset leirit. Kesäleirit. Viitattu 13.7. 2102.
http://www.vantaa.fi/fi/liikunta_ja_ulkoilu/lasten_ja_nuorten_liikunta/liikunnalliset_leirit/kesaleirit
- Vantaa NMKY i.a. Organisaatio. Missio. Viitattu 8.9.2012.
<http://www.nmkyvantaa.fi/index.php?pinc=20>
- Vilka, Hanna & Airaksinen, Tiina 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.
- Zimmer, Renate 2001. Liikuntakasvatuksen käsikirja. Didaktis-metodisia perusteita ja käytännön ideoita. Helsinki: LK-KIRJAT.

LIITE 1: MAINOS



TOIMINTAPÄIVÄT

4.-8.6. 11.-15.6.



6-9vuotiaalle tytöille ja pojille

Kokoontuu 8.30-16.30, tukikohtana Hakunilan kirkko. 5 eri teemalla olevaa kesäpäivää



➔ Ohjelmassa mm. liikuntaa, leikkiä, intiaanitouhuita, eläimiä, retkeilyä ja muuta toimintaa.

Toimintapäiviin voi osallistua yhdeksi tai kahdeksi viikoksi. Molemmilla viikoilla samat toimintapäivät ja sama ohjelma. Hinta: 60e 1 vko ja 120 e 2 vko. Tarkempi infokirje ilmoittautuneille toukuussa! Ilmoittautumiset & info www.nmkyvantaa.fi



LIITE 2: INFOKIRJE VANHEMMILLE

KESÄINEN TERVEHDYS RAJAKYLÄN PÄIVÄLEI- RIN TOIMINTAPÄIVIS- TÄ!!!



Heippa!

Rajakylän päiväleirillä järjestetään lapsille viisi erilaista teemallista toiminnallista päivää. Nämä päivät on suunnitellut ja niitä on mukana toteuttamassa sosionomi-opiskelija Diakonia-ammattikorkeakoulusta. Toimintapäivät ovat sijoitettu osaksi päiväleiriä ja tarjoavat vaihtelua ja elämyksellisiä päiviä päiväleirin kokonaisuuteen. Toimintapäivien retkikohteiden hinnat ja matkakulut kuuluvat päiväleirin hintaan. Joillekin päiville toivomme vanhempien pakkaavan lapsille mukaan omat eväät. Toiminta sijoittuu toimintapäivien aikana ajalle n. 9:00–14:00, jonka jälkeen jatkuu normaalin päiväleirin ohjelma. Toivomme, että toimintapäivänä lapsi voisi tulla koululle jo viimeistään klo 9:00, jotta pääsemme lähtemään ajoissa matkaan. Mikäli lapsellasi on allergioita, sairauksia yms, pakkaathan toimintapäivinä lapsellesi mukaan tarvittavat lääkkeet. Retkipäivinä lapselle on hyvä pakata mukaan myös matkapuhelin, johon on tallennettu päiväleirin puhelinnumero: **xxxxxx**

Alla tarkemmat tiedot jokaisesta toimintapäivästä:

Tiistai 5.6 Urheilu- ja pelipäivä

- Menemme pelaamaan minigolfia Campo Sport Centeriin Rajakylään. Päivän aikana pelailemme myös muita lajeja ja lautapelejä. Lapselle mukaan lenkkikossut, urheiluun sopivat vaatteet ja juomapullo. Halutessaan lapsi voi tuoda kotoansa mieleisiä lautapelejä.

Perjantai 8.6 Eläinpäivä

- Teemme retken Fallkullan kotieläintilalle. Lapselle mukaan sään mukaiset vaatteet, juomapullo ja omat eväät.

Tiistai 12.6 Luontoretkipäivä

- Teemme kesäisen metsäretken Kalkkiruukin luontopolulle. Lapselle mukaan omat eväät, juomapullo, **kumisaappaat** ja muut sään mukaiset vaatteet.

Keskiviikko 13.6 Kulttuuripäivä

- Teemme kaupunkiretkipäivän ja vieraillemme lasten kanssa Postimuseossa sekä Ratikkamuseossa. Lapselle mukaan sään mukaiset vaatteet, juomapullo sekä omat eväät. **Kulttuuripäivä lapsen tulee olla Rajakylän koululla viimeistään kello 8:45!**

Perjantai 15.6 Intiaanipäivä

- Intiaanipäivää vietämme Rajakylän koululla. Päivään kuuluu leikkiä, laulua, pelejä, askartelua ja leipomista intiaaniteemalla. Intiaanipäivään lapset saavat pukeutua teemaan sopivalla tavalla. Lapselle mukaan juomapullo ja halutessaan intiaaniteemaan sopivat vaatteet.

Ystävällisin terveisin:



Ohjaajat; Rosa, Tero, Katja ja Mervi

Ps. Palauta alla oleva lappu ohjaajille lapsen mukana

- Toimintapäivät osana päiväleiriä ovat osa Diakonia-ammattikorkeakoulun sosionomi- opiskelijan opinnäytetyötä. Saako lapsesi osallistua kuviin toimintapäivistä, jotka liitetään osaksi opinnäytetyön materiaalia?

Lapsen nimi: _____



Kyllä

Ei

Vanhemman allekirjoitus: _____

LIITE 3: TURVALLISUUSSUUNNITELMA

**VANTAAN NMKY:N RAJAKYLÄN JA REKOLAN
PÄIVÄLEIRIEN YHTEYDESSÄ JÄRJESTETTÄVIEN
TOIMINTAPÄIVIEN TURVALLISUUSSUUNNITEL-
MA AJALLA 4.6–15.6.2012.**

SISÄLLYS

1 TOIMINTAPÄIVIEN ESITTELY JA OHJELMA.....	74
2 ENNAKKOVALMISTELUT	75
2.1 Vastuuhenkilöt.....	75
2.2 Etukäteisohjeet osallistujille.....	75
2.3 Varusteet kuntoon ja reitit tutuiksi.....	76
3 RISKIEN KARTOITUS JA HALLINTA.....	77
3.1 Liikenneonnettomuus	77
3.2 Luonnossa liikkumiseen liittyviä riskejä	78
3.3 Ruhjeet, haavat ja murtumat	78
3.4 Sairauskohtaus.....	79
3.5 Tulipalo.....	79
3.6 Ruokamyrkytys	79
3.7 Tappelu/riita.....	79
3.8 Yleiset toimintaohjeet hätätilanteessa	80
4. TOIMINTAOHJEET VAARATILANTEEN JÄLKEEN	80

1 TOIMINTAPÄIVIEN ESITTELY JA OHJELMA

Tapahtuman järjestäjänä toimii Vantaan Nuorten Miesten Kristillinen Yhdistys (Vantaan NMKY), joka toteuttaa päiväleirin Rajakylän koululla ja Rekolan kirkolla 7-9vuotialle lapsille 4.-21.6.2012. Rajakylän koulun osoite on **Latukuja 1 01280 Vantaa** ja Rekolan kirkon osoite on: **Kustaantie 22, Vantaa**. Päiväleirin yhteydessä toteutetaan Rajakylän päiväleirillä viisi teemallista toimintapäivää; urheilu- ja pelipäivä, eläinpäivä, intiaanipäivä, luontoretkipäivä ja kulttuuripäivä ja Rekolan päiväleirillä kaksi toimintapäivää; eläinpäivä- ja kulttuuripäivä. Nämä toimintapäivät ovat osa päiväleiriä ja toteutetaan opinnäytetyönä sosionomiopiskelija Rosa Jantusen suunnitelmien pohjalta. Opiskelija on itse ohjaamassa toimintapäiviä. Oheinen turvallisuussuunnitelma koskee näitä viittä toimintapäivää. Toimintapäivien aikana teemme retkiä eri kohteisiin ja olemme paikan päällä Rajakylän koululla tai koulun pihassa tai Rekolan kirkon tiloissa. Toimintapäiviin osallistuu noin. 25–40 lasta ja mukana on neljä-viisi ohjaajaa.

- Urheilu- ja pelipäivänä 5.6. lapset viedään pelaamaan minigolfia Rajakylän Campo Sport Centeriin. Campo Sport Center sijaitsee Rajakylän koulun naapurissa kävelymatkan päässä Rajakylän koulusta osoitteessa: **Latukuja 2 01280 Vantaa**. Minigolfia pelaamme kello 10:00 eteenpäin pienryhmissä. Päivään kuuluu myös muuta pelailua sisällä ja ulkona Rajakylän koulun sisä- ja ulkotiloissa.
- Eläinpäivänä 8.6. (Rajakylä) ja 14.6 (Rekola) teemme retken Fallkullan kotieläintilalle osoitteeseen: **Malminkaari 24**. Fallkullan kotieläintilalle menemme tilausajobussilla. Fallkullan kotieläintilalta on varattu opastettu kierros molempina päivinä kello 10:00.
- Luontoretkipäivänä 12.6. menemme retkelle Kalkkiruukin luontopolulle. Kalkkiruukin luontopolku lähtee osoitteesta: **Kalkkiuunintie 20**. Luontopolulle menemme tilausajobussilla (Myllymäki Oy).
- Kulttuuripäivänä 6.6. ja 13.6. teemme retken kaupunkiin ja vierailemme Postimuseossa sekä Ratikkamuseossa. Kaupunkiin menemme Rajakylästä kävellen metroasemalle ja sieltä metrolla kaupunkiin. Rekolasta kävelemme Rekolan juna-asemalle ja jatkamme siitä junalla kaupunkiin. Postimuseosta siirrymme Ratikkamuseoon 3 T raitiovaunulla. Postimu-

seo sijaitsee osoitteessa: **Asema-aukio 5 H** pääpostitalon yhteydessä ja Ratikkamuseo osoitteessa: **Töölönkatu 51 A**. Postimuseosta on varattu opastettu kierros kello 10:15, jonka jälkeen jatkamme matkaa Ratikkamuseoon.

- Intiaanipäivänä 15.6. olemme Rajakylän koulun tiloissa ulkona ja sisällä. Päivään kuuluu leikkiä, askartelua, pelailua ja leipomista intiaaniteemalla.

2 ENNAKKOVALMISTELUT

2.1 Vastuuhenkilöt

Toimintapäivien vastuuhenkilönä toimii sosionomi-opiskelija Rosa Jantunen. Hänellä on voimassaoleva ensiapu 2 kurssi sekä hygieniapassi suoritettuna. Rosa Jantusen puhelinnumero on **xxxxxx**. Rajakylän päiväleirin vastuuhjaajina ja turvallisuusvastaavana toimii Katja **xxxx**, jolla on suoritettuna ensiapu 2 kurssi ja hygieniapassi. Rekolassa vastuuhjaajana ja turvallisuusvastaavana toimii Helena **xxxxxx**, jolla on suoritettuna ensiapu 1 kurssi ja hygieniapassi. Kaikki ohjaajat toimivat turvallisuustilanteessa tilanteen vaaditulla tavalla ja turvallisuutta edistäen. Rekolan kesäkerhon puhelinnumero on: **xxxxxx** ja Rajakylän: **xxxxxx**.

2.2 Etukäteisohjeet osallistujille

Osallistujille sekä heidän vanhemmilleen on lähetetty etukäteen infokirje toimintapäivistä, jossa kerrotaan tarkasti missä olemme ja milloin. Lasten kanssa käydään joka aamu läpi sääntöjä; miten liikutaan yleisillä paikoilla, liikennevälineissä ja annetaan turvallisuusohjeita. Kokoonnumme joka toimintapäivää ennen ja jälkeen yhteen lasten kanssa ja käymme läpi tulevaa ja kulunutta päivää.

Infokirjeessä on pyydetty vanhempia pakkaamaan lapsille mukaan tarvittavat lääkkeet allergioita tai sairauksia varten. Lasten toivotaan myös pitävän toimintapäivien aikana mukana matkapuhelinta, johon on tallennettu päiväleirin puhelinnumero.

Infokirjeen lisäksi jokaisesta toimintapäivästä, jonka aikana teemme retken tai liikumme julkisilla liikennevälineillä, on laadittu erillinen lupalappu lasten vanhemmille. Lupalappu tulee toimittaa allekirjoitettuna ohjaajien nähtäville hyvissä ajoin ennen retkeä, jotta lapsi voi osallistua retkelle ja liikkua julkisilla liikennevälineillä retkikohteeseen.

2.3 Varusteet kuntoon ja reitit tutuiksi

Lapsia on kehoitettu pukeutumaan toimintapäiviin säähän sopivalla tavalla. Sään mukainen pukeutuminen on tärkeää, jotta kulkeminen säässä kuin säässä onnistuisi luontevasti. Mukana toimintapäivissä kannamme aina ensiapulaukua. Ensiapulaukun sisältö tarkistetaan ennen toimintapäivien käynnistämistä.

Ohjaajat ovat myös tutustuneet ilmoittautuneiden lasten ennakkotietoihin hyvin etukäteen ja heillä on tiedossa lasten sairaudet, allergiat ja tarvittavat lääkkeet. Nämä otetaan huomioon kaikessa toiminnassa. Ohjaajille tulee olla mukana toimivat ja ladatut puhelimet, sekä lasten huoltajien yhteistiedot.

Toimintapäivien vastuuohjaaja on tutustunut retkikohteisiin etukäteen, sekä käydä huolellisesti läpi reitit jota lasten kanssa toimintapäivissä kuljetaan. Kun reitit ja retkikohteet ovat tuttuja, sujuu liikkuminen paikkojen välillä jouhevasti ja eksymisriski on pienempi.

Ohjaajat ovat tutustuneet etukäteen toimintapäivien aikana tarvittaviin välineisiin ja materiaaliin. Tarvittavat materiaalit, ruoat ja välineet on hankittu ajoissa paikan päälle. Erityisesti välineitä ja materiaaleja tarvitaan intiaanipäivänä, jolloin olemme paikan päällä Rajakylän koululla ja leivomme, askartelemme ja leikimme intiaaniteeman mukaisesti. Varataan mukaan myös oksennuspusseja.

3 RISKIEN KARTOITUS JA HALLINTA

Kaikista varotoimenpiteistä huolimatta leirin aikana voi sattua tapaturmia. Useimmiten haavan puhdistaminen ja laastari riittää hoidoksi. Mikäli jotain vakavampaa sattuu, leirin ohjaajat huolehtivat ensiavusta, ottavat yhteyttä vanhempiin ja sopivat loukkaantuneen kuljettamisesta lääkäriin. Toimintapäivien aikana lapset ja ohjaajat ovat vakuutettuja Vantaan NMKY:n toimesta (LÄHIvakuutus).

Rajakylän koululla ja Rekolan kirkolla, mistä toimintapäivät lähtevät, ja minne palataan, on oma pelastus – ja turvallisuussuunnitelmansa, jota noudatamme vaarantilanteen uhatessa. Näihin on hyvä tutustua etukäteen ennen toiminnan alkamista. Useille ohjaajille Rajakylän koulu ja Rekolan kirkko ja sen tilat on tuttu paikka iltapäiväkerhotoiminnan myötä.

3.1 Liikenneonnettomuus

Eryistä tarkkaavaisuutta on pidettävä yllä, kun liikumme julkisilla liikennevälineillä. Liikennevälineille liikkussa on aina riski liikenneonnettomuuteen. Riski on vähäinen, mutta seuraus voi olla vakava. Ohjaajien tulee huolehtia siitä, että lapset pysyvät mukana, kulkevat nätisti jonossa, eivätkä säntäile auto- ja tai pyörätielle ja noudattavat liikennesääntöjä. Erityisesti kaupungissa liikkussa vaaditaan tarkkaavaisuutta ja huolellisuutta. Onnettomuuden sattuessa annetaan ensiapua, pelastetaan loukkaantuneet ja soitetaan hätäkeskukseen ja noudatetaan ohjeita.

Koska liikumme toimintapäivien aikana paljon julkisilla liikennevälineillä, on erityistä tarkkaavaisuutta noudatettava linja-autopysäkeillä ja julkisissa liikennevälineissä. Linja-autopysäkeillä on syytä seisoa kaukana tiestä ja lähellä aikuista. Bussissa ja muissa liikennevälineissä olisi hyvä, että lapset pääsisivät istumaan, jotteivät he kaadu liikkuvassa kulkuvälineessä.

Myös erityisesti kulttuuripäivänä kaupungissa liikkussa tulee lasten kulkea nättissä parijonossa, ohjaajien tarkan valvonnan alla. Ohi liikkuvat kulkuvälineet: bussit, junat, raitiovaunut, kulkevat lähellä, ja on tärkeää, ettei kukaan lapsista mene liikennevälineen alle tai tule liikennevälineen tönäisemäksi. Suojatie ylittää vain vihreillä valoilla ja kuljetaan jalkateitä ja suojateitä pitkin.

3.2 Luonnossa liikkumiseen liittyviä riskejä

Luontoretkipäivänä liikumme ulkona maastossa, jolloin huomiota on kiinnitettävä maaston muotoon, ja siihen että kaikki pysyvät yhdessä, eikä kukaan eksy polulta. Jono on pidettävä tiiviinä, jottei kukaan lapsi jää jälkeen muusta porukasta. Luonnossa riskinä ovat erityisesti loukkaantumiset ja pienet vammat. Pidämme ensiapulaukun matkassa joka retkellä. Luonnossa myös erilaisten eläinten pistot voivat aiheuttaa vaaratilanteita. Tulee huolehtia siitä, että ensiapulaukussa on myös kyytabletteja mukana. Laavulla tulee huolehtia tulesta, ja siitä ettei kukaan lapsista pääse liian lähelle tulta palovammojen ehkäisemiseksi.

Kalkkiruukin luontopolulla reitti on monipuolinen. Reitin varrella on paljon ylä- ja alamäkiä, suoalueita, kalliota, puroja ja pitkospuita. Erityistä huolellisuutta tarvitaan, ettei kukaan lapsi liukastu kalliolta, upota jalkaansa suohon tai tipu kiivelessään kalliota pitkin. Kumisaappaat ovat Kalkkiruukin luontopolulla ehdottoman tärkeit!

3.3 Ruhjeet, haavat ja murtumat

Ruhjeita, haavoja ja murtumia voi tulla joka tilanteessa. Näiden välttämiseksi tulee pitää yllä tarkkaavaisuutta ja katsoa eteenpäin kävellessä. Ensiapulaukusta löytyy tarvittavat materiaalit ensihoitoon. Isompien haavojen sattuessa hälytetään hätäkeskus ja noudatetaan heidän antamia ohjeita.

3.4 Sairauskohtaus

Epätodennäköinen vaara, mutta mahdollinen. Ohjaajien tulee olla tietoisia mahdollisista sairauksista ja lääkkeistä. Sairauskohtauksen sattuessa tulee toimia sairauskohtauksen vaadittavalla tavalla, lääkittää, noudattaa ensiapua ja hälyttää hätäkeskus.

3.5 Tulipalo

Epätodennäköinen riski, mutta erittäin vaarallinen. Tarkkaavaisuutta erityisesti ruoan laitossa, kuumien uunien ja laavujen käytön yhteydessä. Tulipalon sattuessa soitetaan aina hätäkeskukseen, pelastetaan loukkaantuneet ja viedään ihmiset pois palavan objektin yhteydestä. Jos palo on pieni, voi sitä sammuttaa myös itse.

3.6 Ruokamyrkytys

Voi sattua eväiden syömisen, lounaan tai päivällisen yhteydessä. Huolehdittava siitä, että ruokia käsitellään oikein ja hygieenisesti. Ruoka tulee säilyttää sille oikeassa olo- ja lämpötilassa. Mahdollisten eväiden säilyminen repussa tulee varmistaa ja pilaantuneita ruokia ei saa syödä. Ohjaajalla hyvä olla hygieniapassi suoritettuna. Myrkytyskeskuksen numero: **(09) 471 977**.

3.7 Tappelu/riita

Tappelun tai riidan sattuessa, osallistujat tulee välittömästi erottaa toisistaan ja ohjaajan tulee puuttua tilanteeseen. On hyvä käydä läpi tilanne, mistä se alkoi, ja selvittää riidan/tappelun osapuolten näkemykset ja käydä tilanne huolellisesti läpi. Tilanne tulee selvittää ja sopia. Mahdolliset ruhjeet tai vammat hoidetaan.

3.8 Yleiset toimintaohjeet hätätilanteessa

Hätätilanteessa tärkeää on pysyä rauhallisena ja tehdä yksi asia kerrallaan. Tarkistetaan loukkaantuneiden tila, annetaan tarvittaessa ensiapua ja vältetään lisäonnettomuuksien sattuminen ja pelastetaan loukkaantuneet. Otetaan yhteyttä hätäkeskukseen **112** ja noudatetaan heidän ohjeitaan.

Yleisissä ensiapuohjeissa tarkistetaan ensin hengittääkö loukkaantunut henkilö
→ jos ei hengitä, aloitetaan painelu, puhalluselvytys ja avataan hengitystiet

→ jos hengittää, laitetaan potilas kylkiasentoon ja avataan hengitystiet

4. TOIMINTAOHJEET VAARATILANTEEN JÄLKEEN

Mikäli toimintapäivän aikana on sattunut jotakin turvallisuutta uhkaavaa, käymme sen erityisen huolellisesti reflektoiden läpi lasten ja ohjaajien kanssa ja puremme tapahtuneen. Mahdollisesta turvallisuushasta tai tapaturmasta ilmoitetaan aina myös lasten vanhemmille välittömästi, tai viimeistään toimintapäivän loputtua. Jos tapaturma on vaatinut sairaala- tai terveyskeskushoitoa, ilmoitetaan tästä myös yhdistyksen esimiehelle (myös läheltä-piti tilanteet).

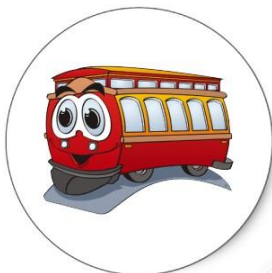
Pienemmästäkin tapaturmasta uhri on hyvä viedä terveyskeskukseen tai sairaalaan tutkittavaksi mahdollisen isomman vamman välttämiseksi. On parempi näyttää vammaa lääkärille, kuin olla näyttämättä. Mikäli toimintapäivien aikana sattuu vähänkin isompi tapaturma tai onnettomuus, tulee ohjaajien täyttää tapaturma/onnettomuusilmoitus tapahtuneesta (löytyy Vantaan NMKY:n turvallisuusasiakirjasta).

Ohjaajille tulee olla mukana toimintapäivissä kynää ja paperia, jotta onnettomuushetkellä mahdolliset havainnot voidaan kirjoittaa ylös ja antaa myös silminnäkijöille muistiinpanovälineitä. Mikäli onnettomuus tai tapaturma on vähänkin isompi tai johtaa kuolemantapaukseen tai ohjaajat ja osallistujat muuten vain kokevat tapahtuneen traumaattisena, tulee osallistujille ja ohjaajille järjestää

kriisiapua tai muuta jälkihoitoa siinä määrin, minkälaisena kokemus on koettu ja kokemuksen ja tapahtuneen määrittävien ammattiauttajamäärin.

→Katso myös Vantaan NMKY:n turvallisuusasiakirjan ohjeet.

LIITE 4: LUPALAPPU KULTTUURIPÄIVÄÄN

LUPALAPPU KULTTUURIPÄI-
VÄÄN

Olemme tekemässä keskiviikkona 13.6. Rajakylän päiväleirin kanssa retken Postimuseoon ja Ratikkamuseoon. Päivän aikana liikumme julkisilla liikennevälineillä. Lapselle mukaan sään mukaiset vaatteet, juomapullo sekä omat eväät. **Kulttuuripäivä lapsen tulee olla Rajakylän koululla viimeistään kello 8:45!**

Palauta alla oleva lappu lapsen mukana päiväleirin ohjaajille viimeistään 13.6. aamuna ennen retkelle lähtöä. Jos lapsi ei osallistu retkelle, emme pysty järjestämään korvaavaa hoitoa → hoito kodin vastuulla.

Ystävällisin terveisin ohjaajat ☺



Saako lapsesi osallistua kulttuuripäivään, vieraillla Postimuseossa ja Ratikkamuseossa ja liikkua julkisilla liikennevälineillä?

Lapsen nimi: _____

Kyllä

Ei

Vanhemman allekirjoitus: _____

LIITE 5: LUPALAPPU ELÄINPÄIVÄÄN

LUPALAPPU ELÄINPÄIVÄÄN

Perjantaina 8.6. teemme Rajakylän päiväleirin kanssa retken Falkullan kotieläintilalle. Falkullaan menemme yhdessä tilausajobussilla. Lapselle mukaan sään mukaiset vaatteet, juomapullo ja omat eväät. **Lapsen tulisi olla Rajakylän koululla viimeistään kello 9:00.**



Palauta alla oleva lappu lapsen mukana päiväleirin ohjaajille viimeistään 8.6. aamuna ennen retkelle lähtöä. Jos lapsi ei osallistu retkelle, emme pysty järjestämään korvaavaa hoitoa → hoito kodin vastuulla.

Ystävällisin terveisin ohjaajat ☺



Saako lapsesi osallistua retkeen Falkullan kotieläintilalle ja liikkua tilausajobussilla?

Lapsen nimi: _____

Kyllä

Ei

Vanhemman allekirjoitus: _____

LIITE 6: LUPALAPPU LUONTOTERKIPÄIVÄÄN

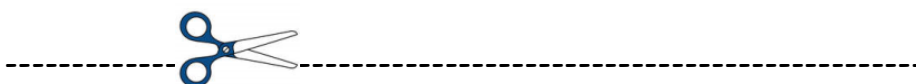
LUPALAPPU LUONTORETKIPÄIVÄÄN

Olemme tekemässä tiistaina 12.6. Rajakylän päiväleirin kanssa retken Kalkkiruukin luontopolulle. Luontopolulle menemme tilausajobussilla. Lapselle mukaan omat eväät, juomapullo, **kumisaappaat** ja muut sään mukaiset vaatteet. **Lapsen tulisi olla koululla viimeistään kello 9:00.**



Palauta alla oleva lappu lapsen mukana päiväleirin ohjaajille viimeistään 12.6. aamuna ennen retkelle lähtöä. Jos lapsi ei osallistu retkelle, emme pysty järjestämään korvaavaa hoitoa → hoito kodin vastuulla.

Ystävällisin terveisin ohjaajat ☺



Saako lapsesi osallistua luontoretelle ja liikkua tilausajobussilla?

Lapsen nimi: _____

Kyllä

Ei

Vanhemman allekirjoitus: _____